

CAPITOLUL VII - ISTORIA EDUCAȚIEI ȘI CULTURII

7.1. ȘCOALA

a) Primele forme de învățământ

În Evul Mediu, educația era rudimentară și se desfășura în principal în jurul bisericilor și mănăstirilor, unde copiii celor bogați învățau să citească, să scrie și să socotească. Abia în secolul al XIX-lea, școlarizarea a început să devină accesibilă, mai întâi în orașe și numai pentru cei cu stare care își permiteau. La recensământul din anul 1948, în județul Fălciu, erau un număr de 33,000 neștiutori de carte din 140,000 locuitori, cât reprezenta întreaga populație a județului din care făcea parte și comuna Găgești.⁴²⁹

Învățământul în comuna Găgești a avut începuturi modeste, fără surse clare despre existența unor dascăli sau școli înainte de secolul al XIX-lea. O singură mențiune este de remarcat, din anul 1796 în care amintește de un învățător din satul Tupilați care a predat la 12 copii, însă nu este clar unde funcționa școala, în sat sau pe lângă vreun așezământ bisericesc.

Cu multă sănătate mă închin dumitale cumnati Ioni, ca să-mi găsești un loc bun spre învățatur.....Când am umblat fugariu pentru o năpastă c-am....o fată ca să o ieu și eu nu eram vinovat. Cari fată, anume Eva, fiica lui Vasile Butnariu ot Tupilați, ținut Fălciului, în satul vornicului Șarban Negel, și eu nefă(...) am fugit și am lăsat școala cu 12 copii cari învățasem de la mai 15 și până la a(u)gost 15, și am umblat 4 lune tot ținutul Galațiului și a Focșanilor și nu fost să dăscălescu, ce numai să văd ce fel de lume se află....⁴³⁰

Documentul este deosebit de important pentru istoricul educației din această zonă și nu este exclus ca școala să fi fost organizată chiar în satul Tupilați, pe moșia spătarului Șerban Negel având în vedere și faptul că acesta era un personaj educat în școli înalte.

Legea Instrucțiunii Publice apărută în 1864, introdusă de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, a fost prima lege școlară a statului român, având două principii de bază: obligativitatea și gratuitatea. Cu toate acestea, legea nu a fost respectată, iar obligativitatea instituirii învățământului primar obligatoriu de patru clase pentru toți copiii de ambele sexe, care trebuia organizat în toate comunele rurale și urbane, a întârziat foarte mult. În satele comunei Găgești a fost dificil de aplicat din cauza lipsei cadrelor didactice, a localurilor și a mobilierului.

⁴²⁹ „Lupta Moldovei”, nr. 510 din 5 martie 1948, p. 2.

⁴³⁰ Ioan Caproșu și Elena Chiaburu, *Însemnări după manuscrise și cărți vechi din Tara Moldovei*, vol. III, 1796-1828, București, 2009, p. 11.

Prima școală la nivelul comunei Găgești, a fost deschisă abia la 12 noiembrie 1883 în satul Găgești. Școala a funcționat la început într-o casă închiriată din sat, necorespunzătoare, primul învățător fiind Constantin Mircea din satul Giurcani, absolvent de școală normală. Dintr-un registru de inspecții de la acea vreme, revizorul școlar C. Antonescu în urma unui control efectuat la 18 martie 1895, consemnează: *..localul este foarte rău, mic, scund, întunecos și neîncăpător, iar mobilierul primitiv, deteriorat și nepotrivit pentru talia copiilor. Aici învățau între 21 și 30 elevi adunați din satele comunei, într-o sală de clasă cu dimensiunile de 3, 25 m × 3,50 m × 1, 70 m = 19, 337 mp, o poiată unde nu se pot adăposti nici porcii...,* mai nota revizorul.⁴³¹

Din 30 elevi înscriși numai 3 elevi erau din Găgești. Încă din anul 1894 se pune problema transferării acestei școli în cătunul Giurcani unde populația școlară era mai *numeroasă și cu mai multă bunăvoință*. Astfel, la 9 iunie 1898, s-a găsit o casă spațioasă, care se ceda gratuit pentru școală și i se cerea învățătorului să îndeplinească formele cuvenite pentru a da posibilitatea forurilor județene de la Fălciu să intervină către autoritatea școlară superioară, *..a îngădui strămutarea școlii în cătunul Giurcani, unde fiind toate înlesnirile s-ar putea înființa și o cantină dormitor...* Atunci revizorul școlar a vizitat „cătunele Giurcani și Peicani” împreună cu învățătorul Constantin Mircea și au hotărât ca școala să se transfere la Giurcani unde va locui și învățătorul, făcându-se toate demersurile necesare.

La 13 septembrie în același an, cursurile au început într-o școală încăpătoare unde s-a înființat și o cantină cu dormitor pentru populația școlară din cătunele: Găgești, Peicani, Jigălia, și Giurcani *ce fac parte din circumscripția aceasta școlară*. Școala dispunea și de 2046 m.p. de grădină donată împreună cu localul de școală.⁴³² Încetându-și deci, activitatea la Găgești, școala a continuat în satul Giurcani, unde a funcționat multă vreme într-un local donat pentru școală de Zoe M. Botez conform și unei adrese a Ministerului Instrucțiunii Publice.⁴³³ Din statistici a reieșit faptul că la școala Găgești era imposibilă cuprinderea tuturor elevilor din cele patru sate, *mulți elevi rămân în afara școlii, mulți repetenți* și, în consecință, persistența analfabetismului. Deși a avut o frecvență slabă, cu toate acestea, cunoștințele elevilor erau mulțumitoare, se arată într-un proces verbal de inspecție... *dar frecvența slabă împiedică progresul școlar*, consemna revizorul școlar la acea dată. Însă, o dată cu mutarea în noua școală de la Giurcani, unde erau înscriși un număr de 50 de elevi, *se lucra cu tragere de inimă*.⁴³⁴

⁴³¹ Ioan Iacomi, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 8.

⁴³² *Ibidem*, p. 2-3.

⁴³³ „Universul”, nr. 23 din 29 iulie 1905, p. 2.

⁴³⁴ „Centenar școala Giurcani”, ziar aniversar, p. 1.

Primul învățător cu școală normală la nivelul comunei Găgești, așa cum am menționat, a fost Constantin Mircea, care a avut un rol esențial în educația școlară locală. Deși s-a confruntat cu mari lipsuri materiale și lipsa sprijinului oficial, activitatea deosebit de meritorie a acestuia este menționată într-un registru de inspecții al școlii, transmis din generație în generație, *ca o biblie*. Funcționând din anul 1883, când a fost încadrat la școala Găgești, apoi la școala Giurcani, acesta a activat până în anul 1915, lunile septembrie-noiembrie, după care este concentrat pentru pregătirea rezerviștilor. A participat la primul război mondial, iar după ce este lăsat la vatră, este pensionat.⁴³⁵ În urma unei inspecții la sfârșit de carieră, se menționează de către inspectorul Ioan Bordea: *cu glas blajin și vesel, surâzând chiar, așa face lecțiile bătrânul și istovitul dascăl Mircea, față cu vârsta, față cu familia împovărată, față cu timpurile care de multe ori i-au fost vitrege și față cu rezultatele ce oglindesc școala Giurcanilor, dascălul Mircea, acum când este la asfințitul soarelui de carieră, merită să slujească pildă tinerilor ce vor avea fericirea să-l cunoască în școală.. Onoare lui și cu atât mai mult i se cuvine, cu cât este adevăratul apostol.*⁴³⁶ Emoționantele cuvinte, au scos în evidență personalitatea învățătorului Constantin Mircea, fiind cel care sub oblăduirea lui s-au format învățătorii Ioan Chichiță și Gheorghe Surdu. Căsătorit cu Elena Surdu, sora lui Gheorghe Surdu și Petrache Surdu, gospodari în satul Giurcani, împreună, vor da generații de tineri ce vor deveni la rândul lor învățători, profesori, medici. A fost un *adevărat martir al școlii*, așa cum îl caracteriză profesorul Ioan Iacomî și învățătorul Marin Rotaru în foaia aniversară publicată cu ocazia centenarului școlii din Giurcani.⁴³⁷

Constantin Mircea primul
învățător din sat,

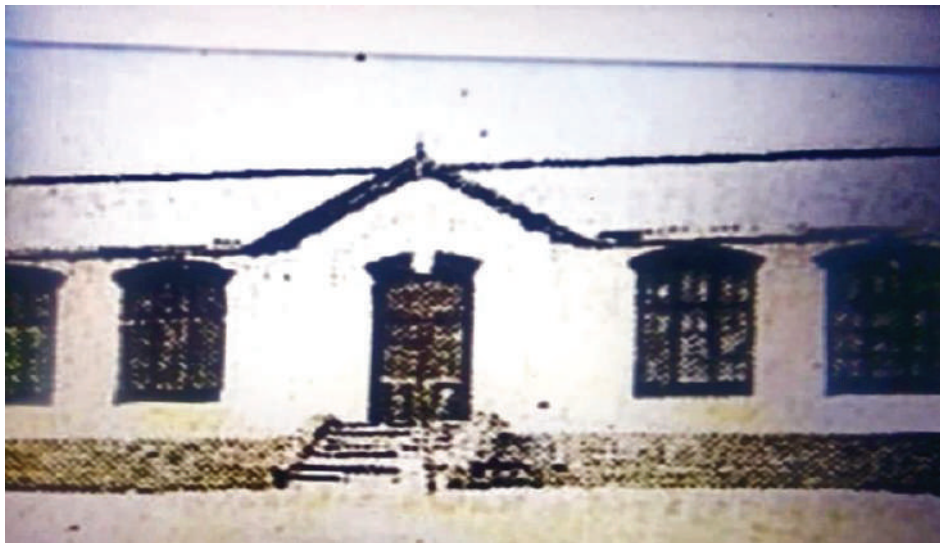
Primele construcții școlare s-au realizat abia în anii care au urmat tragicelor evenimente din 1907, sub conducerea ministrului Spiru Haret, un înflăcărat sprijinitor al școlii, care a început construirea unor localuri speciale pentru educație. Astfel, în anul 1909, în satul Găgești s-a construit primul local școlar din cărămidă, cu o sală de clasă, cancelarie și hol, frecventat și de copii din satele Urdești și Popeni. Conform unei statistici ai Casei Școalelor pe anii 1897-1910, construcția școlii a început la 2 mai 1908 și a fost gata la data de 25

⁴³⁵ *Ibidem*, p. 1.

⁴³⁶ *Ibidem*, p. 6.

⁴³⁷ *Ibidem*, p. 4-5.

iulie 1909.⁴³⁸ La Tupilați, în 1915 s-a dat în folosință un local de școală nouă, cu două clase, o cancelarie și un hol⁴³⁹. În celelalte sate, construcții școală, au fost realizate mult mai târziu, după cum vom vedea mai departe.

Școala din Tupilați construită în 1914

Durata studiilor, conform legii învățământului din anul 1896, modificată și în anul 1901, în școlile primare rurale era de 5 ani. În fiecare școală rurală activau 1-2 învățători unde vor funcționa cu toate cele 5 clase grupate în 3 divizii: divizia 1, cuprindea clasa 1-a; divizia 2, clasa a 2-a și a 3-a; divizia a 3-a, clasa a 4-a și a 5-a.

Materii de învățământ, erau: instrucția morală și religioasă, catehismul și rugăciunile, noțiuni de drept civic, citirea, scrierea, limba română, aritmetica, practica și noțiuni elementare de geometrie, noțiuni de istorie a românilor și de geografie, noțiuni de științe naturale și fizice de igienă, desenul, muzica vocală, jocuri, gimnastica, exerciții militare și pe cât posibil lucrul manual și lucrări practice agricole. Se mai menționa faptul că elevii vor susține un examen de sfârșit de an. Legea mai prevedea organizarea cursurilor pentru adulți și crearea Casei Școalelor, care avea rolul de a administra construcția de școli primare noi, mai ales la sate și înzestrarea lor, cu material didactic și mobilier.

Implicarea învățătorilor pentru a înființa cursuri de adulți, bănci populare, cercuri culturale și cantine școlare, aveau menirea de a ridica material, cultural și moral satul românesc și a contribuit astfel la bunăstarea și conștientizarea țăranului, așa cum vom prezenta mai departe.⁴⁴⁰

⁴³⁸ „Vutcani”, nr. 2, februarie 2004, p. 20.

⁴³⁹ Ioan Iacomi, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 21.

⁴⁴⁰ *Ibidem*, p. 11.

b) Evoluția educației la nivelul satelor

Școala din Găgești

Deși prima școlarizare a elevilor a început la 12 noiembrie 1883, însă așa cum am arătat mai sus, din cauza condițiilor precare și neimplicarea autorităților locale, aceasta a fost mutată în anul 1898 în satul Giurcani. Învățătorul Constantin Mircea a plecat odată cu mutarea școlii la Giurcani. La început școala din Găgești a fost frecventată de 33 de elevi, însă învățătorul s-a confruntat cu mari lipsuri materiale și a încercat fără succes să obțină sprijin de la Prefectura Fălciu și de la primăria locală. Deși frecvența elevilor era redusă, cunoștințele acestora la sfârșitul primului an școlar erau mulțumitoare.

În anul 1908 se reia școlarizarea la Găgești, în primul local de școală construit la nivelul comunei, școala care a început la 1 octombrie 1908. O școală nouă din cărămidă, cu o sală spațioasă, o cancelarie și un hol, cu o suprafață de 105 metri pătrați.⁴⁴¹

Aceasta a fost frecventată și de copii din satele Urdești și Popeni de Elan. Primul învățător la Găgești, după reluarea școlii în 1908, a fost Gheorghe Olaru. Până în 1930, au existat fluctuații mari în rândul cadrelor didactice, dar cu toate acestea, unii învățători au avut rezultate bune, remarcându-se învățătorii Dumitru Coatu, Mihail Mircea, Grigore Idriceanu, Vasile Olaru, Ecaterina Briscu, Dumitru Guțu, Ștefan Răcuțeanu, Gheorghe Gh. Bularda, Eufrosina Tuchilă, Gheorghe Lazăr, Mihail Holonaș, Gheorghe Tuchilă, Ion Paraschiv. În anul școlar 1914-1915, nivelul de pregătire al elevilor este bun, învățător era în acea vreme, Vasile Olaru, însă tot din anul 1914, frecvența elevilor începe să scadă simțitor, motiv pentru care au fost amendați 13 părinți, dintre care 11 din Urdești. În perioada 1916-1917, școala a fost închisă din cauza Primului Război Mondial, iar cursurile au fost reluate în anul următor. Din cauza unei epidemii de tifos, frecvența elevilor a scăzut drastic, iar la examenul de absolvire din anul 1918 s-a prezentat doar un elev din cei 19 înscriși. Dintr-o statistică din anul 1930 reiese faptul că satul Găgești avea un procent al știutorilor de carte de numai 54,5 %, din numărul total al populației școlare și adulte.⁴⁴²

Din 1930, stabilitatea în învățământ la Găgești a fost asigurată de învățătorul Ion Arteni, care a activat 38 de ani, dedicându-se cu pasiune educației și dezvoltării copiilor din sat. În anul școlar 1934-1935, la Găgești s-a înființat cursul complementar de șapte clase, cu 20 de elevi înscriși în clasa a V-a. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, școala a întâmpinat dificultăți majore: învățătorul Ion Arteni a fost mobilizat pe front, fiind înlocuit temporar de preotul Ion Popa. Clădirea școlii a fost grav avariata în timpul cutremurului din 10 noiembrie 1940, iar reparațiile au fost finalizate abia în ianuarie 1942. În

⁴⁴¹ *Ibidem*, p. 43.

⁴⁴² *Ibidem*, p. 12-13.

această perioadă, cursurile s-au ținut în locuința învățătorului Arteni, fără plata chiriei. Tot în 1942, s-a înființat o cantină școlară pentru 40 de elevi.⁴⁴³

Înv. Ion Arteni

În anii ce au urmat, după 1945, școala din Găgești a fost menținută într-o stare corespunzătoare datorită învățătorului Ion Arteni, funcționând numai ciclul primar, clasele I-IV, până în anul 1970, când a fost construit un local nou de școală, iar odată cu creșterea numărului de elevi a dus și la înființarea cursurilor gimnaziale, clasele V-VIII. Funcționând într-un local nou, construit cu sprijinul autorităților județene și locale și cu implicarea învățătorului Ion Arteni și a fostului primar Vida Iancu. Localul cu 5 săli de clasă a fost început în anul 1968 și a fost gata la 5 septembrie 1970, însă cursurile pentru ciclul gimnazial au început un an mai târziu, în 1971.⁴⁴⁴

La început, majoritatea cadrelor didactice erau necalificate, autoritățile locale și I.S.J. Vaslui au făcut eforturi serioase pentru atragerea cadrelor calificate, astfel că la începutul anului școlar 1974-1975, majoritatea cadrelor didactice erau calificate, așa cum au fost: prof. Rânzescu Maria limba română, Popa Virgil matematică, Porumb Elena biologie, Cozac Elena fizică-chimie, Ioan Iacomi istorie, Brănescu Constantin geografie și alții.

Din anul 1981 au fost școlarizați și elevii din Tupilați care terminau patru clase primare, școala având și un atelier pentru instruirea practică, în contextul extinderii învățământului obligatoriu de 10 clase (treapta I). În perioada anilor, 1974-1978, s-au obținut cele mai bune rezultate ale elevilor la învățătură, mai ales la clasele a VIII-a, unde mulți elevi reușeau la licee de prestigiu din județ, datorită activității suplimentare de pregătire la limba română și matematică.⁴⁴⁵

Școala din Giurcani

În anul 1898, învățătorul Constantin Mircea, este menționat ca primul învățător al școlii din Găgești, informație preluată din publicația aniversară „Centenar-Școala Giurcani”, însă dintr-o altă publicație aflăm că în anul 1895, luna ianuarie, învățător al școlii din Giurcani, plasa Prutul, figura învățătorul Constantin Mircea⁴⁴⁶, deși școala din Giurcani își începuse activitatea pentru prima dată la 20 noiembrie 1898. Și tot în anul 1895, luna septembrie, o altă publicație îl prezintă pe Constantin Mircea ca învățător tot la școala Găgești-

⁴⁴³ *Ibidem*, p. 16.

⁴⁴⁴ *Ibidem*, p. 51.

⁴⁴⁵ *Ibidem*, p. 56-57.

⁴⁴⁶ Costin Clit, *Învățătorii din satele județului Fălciu la 1895*, în „Prutul”, nr 37/2004, p. 6.

Giurcani, plasa Prutul.⁴⁴⁷ Primele informații corecte însă, despre înființarea unei școli în satul Giurcani le avem dintr-un registru de inspecție al școlii transmis din generație în generație și păstrat cu sfințenie ca pe o *biblie*, cu faptele *apostolilor*, așa cum menționează învățătorul Marin Rotaru.⁴⁴⁸

Din acest registru aflăm deci că, școala din satul Giurcani a fost înființată la 15 septembrie 1898, dar cursurile au început efectiv la 20 noiembrie 1898, ca urmare a unor demersuri ce au presupus desființarea școlii din satul Găgești și mutarea ei la Giurcani. Inițial, școala a funcționat într-un local donat de Zoe Botez și a fost frecventată și de elevi din satele Găgești și Peicani. Învățătorul Constantin Mircea, venit de la Găgești, a fost un dascăl dedicat care a înființat aici un dormitor și o cantină școlară.⁴⁴⁹

Din anul 1904, cursurile s-au ținut în două schimburi, iar în anul școlar 1910-1911 s-a organizat și o școală pentru adulți cu 15 cursanți, cu ore săptămânale, ținute joi seara. Revizorul școlar Ion Bordea, în inspecția din 9 decembrie 1911, l-a lăudat pe Constantin Mircea pentru devotamentul și energia sa, considerându-l un exemplu pentru comunitate, iar în 1913, școala avea 60 de elevi repartizați în trei clase. Iar la 31 de ani de carieră didactică, Constantin Mircea a primit, tot din partea inspectorului Ioan Bordea o caracterizare impresionantă.⁴⁵⁰

Localul de școală pus la dispoziție de d-na Zoe M. Botez, încă din anul 1898, a devenit proprietatea Casei Școalelor, în urma decesului acesteia, conform unui decret semnat de ministrul cultelor și instrucțiunii, I. G. Duca, care stipulează: *Ministerul cultelor și Instrucțiunii, Administrația Casei Școalelor, este autorizată să primească legatul lăsat de defuncta Zoe M Botez din Bârlad, prin testamentul său autentificat de Tribunalul Tutova, numărul 799/1902 și care constă din-o casă cu locul înconjurător în suprafață de 10 prăjini, situată în comuna Giurcani, județul Tutova, cu condițiune să servească ca local de școală. Dat la București, la 15 Martie 1914.*⁴⁵¹

Școala a funcționat chiar și în timpul Primului Război Mondial, deși frecvența elevilor era redusă. În 1919, conducerea școlii a fost preluată de învățătorul Vasile Bălan, întors din prizonierat. În 1921, după o furtună puternică care a dezvelit școala, conducerea a fost preluată de învățătorul Ioan Chichiță, transferat de la școala din Peicani. Tot în 1921 s-a înființat cursul complementar, iar din cauza deteriorării clădirii, cursurile s-au ținut în camera de locuință a directorului până în 1931. Primul local propriu de școală s-a construit abia în anul 1938, însă a fost afectat de cutremurul din anul 1940.⁴⁵²

⁴⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁴⁸ „Centenar Școala Giurcani”, ziar ediție specială, 1998, p. 1.

⁴⁴⁹ Ioan Iacomi, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 56-57.

⁴⁵⁰ *Ibidem*, p. 17-18.

⁴⁵¹ „Monitorul Oficial”, nr. 14 din 19 aprilie 1914, p. 716.

⁴⁵² Ioan Iacomi, *op. cit.*, p. 46.

Învățătorul Ioan Chichiță a reparat pagubele produse de cutremur din fonduri proprii. În anul școlar 1940-1941 s-a înființat al doilea post de învățător, ocazie cu care doi învățători au fost transferați în comuna Găgești, venind din Basarabia, fiind vorba de Rada și Gheorghe Surdu (Ghiță).⁴⁵³

Prof. Teodor Hardon

Dintre cadrele didactice remarcabile s-au evidențiat învățătorul Teodor Hardon, ulterior absolvent al Facultății de Geografie-Geologie din anul 1967 și învățătorul Marin Rotaru, cel care în anul 1977 a înființat și un cerc de desen cu peste 300 de elevi, obținând numeroase premii interne și internaționale. Învățătorul Marin Rotaru a desfășurat în timpul activității didactice și arheologia, din pasiune, a publicat mai multe cărți de arheologie și istorie. În anul 1972, Marin Rotaru a înființat la școala din Giurcani și un muzeu de arheologie, care a funcționat până în anul 2003.⁴⁵⁴

Întorcându-ne la primul învățător al școlii din Giurcani și practic din comuna Găgești, Constantin Mircea, acesta a avut un rol esențial în dezvoltarea învățământului local. În 1915, Constantin Mircea a fost mobilizat pentru pregătirea rezerviștilor și a participat la Primul Război Mondial. După pensionare, cariera sa didactică s-a încheiat, lăsând în urmă o moștenire valoroasă. Datorită eforturilor sale neobosite, educația în sat a ajuns la un nivel ridicat, și-a crescut cu succes cei șapte copii care au urmat cariere diverse și respectate: Emil Mircea a devenit profesor la Academia Comercială și director al Grupului Școlar C.F.R. din București, cunoscător a șapte limbi străine și prieten al lui Tudor Arghezi; Mihai Mircea a fost profesor de istorie în Basarabia și Dobrogea; Ion Mircea a lucrat ca fermier la Silistra; Dumitra Mircea (mai târziu Severin Teodoru) a fost învățătoare și apoi preot în Făgăraș; iar Cezar Mircea a devenit inginer.⁴⁵⁵

În urma Reformei învățământului din anul 1948, la școala din Giurcani se va înființa începând cu 15 septembrie 1949 învățământul elementar de 7 clase care a cuprins elevii din clasele V-VII din comuna Găgești care absolviseră 4 clase, cu excepția celor din Tupilați. Pentru a veni în sprijinul elevilor navetiști s-a înființat un internat cu o cantină care deservea 25 de elevi, care își plăteau cazarea și masa din bursa școlară. În anul 1953 bursa era de 75 lei.

⁴⁵³ „Centenar Școala Giurcani”, ziar ediție specială, 1998, p. 5.

⁴⁵⁵ „Centenar – Școala Giurcani”, ziar aniversar, 1998, p. 6.

Între anii 1952-1956 au absolvit peste 76 de elevi și anume 19 în 1952, 7 în 1953, 12 în 1954, 14 în 1955 și 16 în 1956.⁴⁵⁶

Elevii absolvenți ai celor 7 clase susțineau un examen de absolvire la 5 obiecte: limba română, limba rusă, algebra, constituția, geografia. În această perioadă, în lipsa profesorilor calificați au predat învățători cu experiență la catedră și absolvenți de liceu cu examen de bacalaureat, făcându-și datoria, lucru confirmat prin numărul mare de absolvenți de 7 clase care au reușit la licee și școli profesionale. Dintre profesorii care au predat la aceste clase, îi amintim și pe Vasile Surdu, Gheorghită Surdu. Gheorghe Surdu, Rada Surdu, Ștefan Bahrim, Maria Bahrim, Aurel Jacotă. Până în anul 1956 sistemul de notare

Înv. Rada Surdu

era de la 1-5, situație ce o găsim consemnată în ziarul „Flacăra Iașului” care în articolul *Învățător fruntaș, școală fruntașă*, elogiaza activitatea deosebit de buna a învățătorului Ștefan Bahrim care predă la clasa a II-a, obținând numai rezultate foarte bune cu note de 4 și 5, evidențiind elevii, Dorina V Manole, Ecaterina S. Sîrghie.⁴⁵⁷ Și tot învățătorul Ștefan Bahrim, director și corespondent al ziarului Flacăra Iașului, comunică activitatea pionerilor în afara programului, aceștia reușind strângerea unei cantități de 1230 kg fier vechi numai într-o săptămână, pentru care au încasat suma de 246 lei, remarcându-se copii de la școlile: Giurcani, Peicani și Găgești.⁴⁵⁸

În urma unei inspecții efectuată de inspectorul școlar Sușnea Gheorghe la data de 1 martie 1960, scoate în evidență aspecte pozitive ale activității învățătorilor din această școală, Vasile Surdu, Gheorghită Surdu, Gheorghe Surdu și Rada Surdu, învățători cu experiență îndelungată ce le-a permis să predea lecții

Clasa a II-a Școala Giurcani 1960

de bună calitate și să aibă elevi bine pregătiți. Existând numai 2 săli de clasă și o cancelarie în școală se învăța în 2 schimburi. Începând cu anul școlar 1955-1956, s-a trecut la generalizarea învățământului de 7 clase, însă spațiul de școlarizare insuficient, a fost mărit în anul 1962, iar în anul 1966 se construiește și o sală de festivități. În anul 1961-

⁴⁵⁶ I. Iacomî, *op. cit.*, p. 43.

⁴⁵⁷ „Flacăra Iașului”, nr. 3002 din 20 aprilie 1956, p. 2.

⁴⁵⁸ „Flacăra Iașului”, nr. 3653 din 27 mai 1958, p. 3.

1962, se trece la învățământul obligatoriu de 8 clase, iar începând cu anul școlar 1968-1969, se aplică generalizarea învățământului de 10 ani. În „cartea de aur” a școlii din Giurcani sunt înscrise cu mândrie numele învățătorilor locali: Ioan Chichiță, Rada și Gheorghe Surdu, Gheorghită și Vasile Surdu, care au continuat tradiția începută de Constantin Mircea, alături de noile generații de dascăli, Marin Rotaru, Nelu Crăciun și alții.⁴⁵⁹

Înv. M. Rotaru și elevi clasa a III-a, 1992

Scoala din Peicani

Scoala din satul Peicani a fost înființată la 15 noiembrie 1913 și a funcționat inițial în case particulare, cu spațiu insuficient pentru elevi. De la început, școala a beneficiat de învățători calificați. Primul învățător a fost Ioan Bălan, care, deși provizoriu, a susținut o lecție în fața revizorului școlar, obținând rezultate bune, mențione dintr-un proces-verbal de inspecție din 8 decembrie 1915, unde se arată că elevii citeau bine și răspundeau corect la exercițiile de aritmetică. Frecvența elevilor era ridicată, din cei 41 înscriși, 39 participau regulat la cursuri. În anul școlar 1916-1917, școala a fost închisă din cauza războiului, iar învățătorul Ioan Bălan a fost mobilizat.

La redeschiderea școlii, în anul școlar 1917-1918, a venit ca învățător Ion Delcea, care a menținut o frecvență și rezultate bune, un cadru didactic calificat, refugiat din județul Vlașca, care a muncit cu responsabilitate pentru a menține o frecvență bună și rezultate școlare multumitoare. Un exemplu elocvent este examenul de absolvire a clasei a V-a, susținut la școala din Giurcani, unde toți cei 6 elevi prezenți dintr-un total de 10 înscriși au promovat examenul.⁴⁶⁰

În primii ani după război, elevii au învățat într-un local închiriat, format dintr-o singură cameră mică, fără pardoseală, fără gard și uneori neîncălzită. Pe 7 decembrie 1922 s-a consemnat că nu erau procurate lemne pentru încălzire

⁴⁵⁹ „Centenar – Școala Giurcani”, ziar aniversar, 1998, p. 6.

⁴⁶⁰ „Dimineața”, nr. 3534 din 5 ianuarie 1914, p. 34.

din cauza lipsei banilor la Comitetul Școlar. Pe lângă condițiile precare ale localului, frecvența elevilor era slabă, cu excepția anului școlar 1920-1921, când învățător a fost Ion Chichiță și au fost prezenți 53 de elevi din toți cei înscriși. În anii următori, până în 1926, frecvența a rămas scăzută. În anul școlar 1922-1923, doar 23 din 81 de elevi înscriși frecventau școala, iar în martie 1924 erau prezenți 32 de elevi din 50 înscriși. Totuși, în ciuda acestor dificultăți, elevii aveau cunoștințe bune la toate materiile.

Învățătorii care au funcționat în perioada 1909- 1926:

- a) Dumitru Coatu 1919-1920;
- b) Ion Chichiță 1920-1921;
- c) Gheorghe Chirciu 1921-1926.

Cursurile pentru adulți se înființează în anul școlar 1925-1926, unde frecventau regulat 39 de cursanți, iar în anul 1926, a fost numit învățătorul Augustin Bahrim, absolvent al Școlii Normale din Bârlad, care a activat aici până în 1943. Încă din primul an, el a făcut o impresie foarte bună asupra revizorului școlar Vasile Tabără, învățător de gradul I. Acesta l-a găsit pe Augustin Bahrim dedicat, cu toate documentele școlare în ordine, o sală de clasă curată și bine încălzită, iar frecvența elevilor era foarte bună: clasa I – 12 din 12 prezenți, clasa a II-a – 4 din 4, clasa a III-a – 6 din 6, clasa a IV-a – 10 din 10, clasa a V-a – 2 din 3 și clasa a VI-a – 2 din 2.⁴⁶¹ Revizorul a mai remarcat și pregătirea bună a elevilor, observând că cei din clasele a II-a și a III-a citeau și scriau bine, efectuau calcule cu ușurință, povesteau clar și înțelegeau corect noțiuni gramaticale. De asemenea, cei 31 de adulți înscriși la cursuri știau să citească, să scrie, să socotească și răspundeau corect la întrebări din istorie și religie.⁴⁶²

În anul 1922, conform unui anunț publicat în ziarul „Viitorul” din 18 august, a început construcția unei școli în satul Peicani, comuna Zigălia (Jigălia). Informația a fost transmisă chiar de prefectul județului Fălciu, Nicolae Tiron, care, alături de revizorul școlar Dragomirescu, și-au oferit sprijinul cu multă dăruire, având dorința sinceră de a contribui la educația populației rurale.⁴⁶³ Construcția a durat însă destul de mult, iar primul local școlar, cu o sală de clasă, o cancelarie și un hol, având o suprafață de aproximativ 105 metri pătrați, a fost inaugurat abia în septembrie 1930. În anul școlar 1933-1934 s-a înființat un al doilea post de învățător, care a fost ocupat în 1935 de Bernescu Margareta, absolventă a școlii normale.⁴⁶⁴

În 1938, învățătoarea Elena Chirvase a fost repartizată la școala din Peicani, comuna Găgești, înlocuind-o pe Elvira Obreja și tot atunci, Margareta Corneanu a fost de asemenea repartizată ca învățătoare la această școală.⁴⁶⁵

⁴⁶¹ Ioan Iacomi, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 26.

⁴⁶² „Dimineața”, nr. 8583 din 12 noiembrie 1930, p. 130.

⁴⁶³ „Viitorul” din 18 august 1922, p. 2.

⁴⁶⁴ „Lumea” din 17 noiembrie 1935, p. 2.

⁴⁶⁵ „Universul”, nr. 157 din 7 iunie 1938, p. 2.

Cutremurul din 10 noiembrie 1940 a provocat avarii serioase clădirii școlii, care a fost reparată în octombrie 1944 de învățătorul Gheorghe Surdu, folosindu-și propriile resurse. În această perioadă, au mai predat aici învățătorii Alecu Păsărica, Emil Chirulescu, P. Racovia, Elvira Obreja și Constantin Guțu.

Odată cu începutul celui de-al Doilea Război Mondial, directorul învă. Augustin Bahrim a fost de mai multe ori concentrat după 22 iunie 1941, mobilizat ca ofițer pe frontul de răsărit, fiind dat dispărut în 1943. În anul școlar 1940-1941 s-a înființat al treilea post de învățător, ocupat de Vasile Surdu, refugiat din Basarabia, care a obținut rezultate bune la examenul de avansare în grad. Învățătoarea Elvira Obreja a activat între 1937 și 1945, cu unele întreruperi, iar în anul școlar 1943-1944 a fost suplinită de Profira Popa, care a trebuit să predea singură pentru toate cele șapte clase. În această perioadă s-a înființat și o cantină școlară pentru elevii săraci, finanțată cu 2.500 lei donați de învățătorul Ion Artene din Găgești. Inspectorii școlari au apreciat munca Profirei Popa, remarcându-i calitățile și dăruirea. În timpul războiului, localul școlii nu a fost ocupat de trupe și nu a suferit avarii, însă arhiva școlii a fost ascunsă în primăvara anului 1944 și predată pentru păstrare unui localnic, iar din 1 octombrie 1944, Gheorghe Surdu, detașat de la școala Mușata, a predat la Peicani și a reparat clădirea școlii afectată de cutremur, impresionând inspectorii cu dedicarea sa. În octombrie 1945 s-a reînființat al doilea post de învățător, iar Vasile Surdu a fost numit director, implicându-se în creșterea frecvenței elevilor.⁴⁶⁶

După instaurarea regimului comunist în 1945, s-au organizat cursuri de alfabetizare în februarie 1946, la care au participat 26 de cursanți. Vasile Surdu care a predat la aceste cursuri, a fost apreciat pentru seriozitate. Din septembrie 1946, Gheorghe Surdu a preluat funcția de director, obținând calificativul,

Înv. Ion Paraschiv Peicani

„foarte bine”, în condiții deosebit de dificile, așa cum a fost foametea din Moldova din perioada 1946-1947.

Din 1952, a venit la Peicani, învățătorul Ion Paraschiv, care a reușit, în ciuda dificultăților, să dea în folosință o nouă clădire școlară la 1 septembrie 1959, realizată atât prin contribuția localnicilor, a gospodăriei colective cât și cu fonduri proprii. *Ion Paraschiv, născut în 1909 în satul Dodești, a fost un dascăl dedicat, cu o carieră de peste 44 de ani, dintre care 20 la școala din Peicani. După absolvirea școlii normale în 1928, a fost repartizat în județul Cernăuți, a luptat pe front în al Doilea Război Mondial și a fost decorat.*

⁴⁶⁶ Ioan Iacomî, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 28-30.

După demobilizare, și-a reluat activitatea didactică în mai multe sate, iar din 1952 a predat la Peicani până la pensionare în anul 1972. A fost apreciat pentru conștiinciozitate și pentru eforturile sale de a construi localul școlii, înfruntând dificultățile impuse de activiștii de partid. A militat pentru ca toți elevii să urmeze licee sau școli profesionale, considerând că astfel vor reuși în viață. Între anii 1959-1962, învățătorul Ștefan Bahrim a fost director și a contribuit la îmbunătățirea școlarizării și a calității educației, contribuind în anul 1960 la generalizarea învățământului de 7 clase gimnaziale, iar în 1961 a celui de 8 clase. Ștefan Bahrim, directorul școlii de 7 ani din satul Peicani, consemna într-un ziar regional de la acea dată: *ne bucură gândul că această muncă a noastră pentru înscrierea și menținerea în clasele V-VII, a absolvenților clasei a IV-a înseamnă o contribuție la îndeplinirea mai multor sarcini impuse de partid în fața tuturor oamenilor muncii din țara noastră. Încheierea cu succes în acest an a generalizării învățământului de 7 ani la satul Peicani ne dă un puternic imbold în muncă și ne întărește convingerea că și sarcina realizării învățământului de 8 ani va fi îndeplinită după cerințele mersului nostru înainte.*⁴⁶⁷

În anul 1973 s-a construit o anexă a școlii cu trei săli de clasă sub conducerea profesoarei Elena Popa, director în perioadele 1969-1980 și 1984-1996, care a modernizat școala și a crescut calitatea procesului educațional. În aceeași perioadă s-au remarcat și învățătorii Nela Buta (gradul I) și Costică Goanță (gradul II).⁴⁶⁸

Școala din Tupilați

Școala din satul Tupilați a fost înființată în anul 1905, la 1 noiembrie, fără un local propriu, funcționând inițial în case închiriate, aflate în condiții precare. Primul învățător a fost Constantin Neșțianu, un dascăl harnic și dedicat, care a reușit să înscrie și să mențină la cursuri încă din primul an, 28 de elevi, majoritatea absolvind clasa a V-a. În 22 martie 1908, revizorul școlar care l-a controlat face aprecieri pozitive la adresa învățătorului. Revizorul preciza că acesta face cinste profesiei de dascăl.⁴⁶⁹ În anul 1908 frecventau școala un număr de 64 de elevi. Sătenii s-au arătat interesați de școală și au răspuns chemării la educație inițiată de învățătorul Neșțianu. În anul 1910 învățătorul Constantin Neșțianu este obligat să părăsească postul de învățător de la Tupilați, ca urmare a unui proces intentat de un consătean. A fost ulterior suspendat

*Învățător Cosma Mihai –
Tupilați - 1966*

⁴⁶⁷ „Gazeta învățământului”, nr. 569 din 10 iunie 1960, p. 187.

⁴⁶⁸ *Ibidem*, p. 50-53.

⁴⁶⁹ *Ibidem*, p. 21.

un an și jumătate din funcția de învățător.⁴⁷⁰ Între anii 1909-1913 au predat și învățători suplinitori precum, Gheorghe Croitoru, Teodor Tuchilă și Eliza Cornea, care au muncit cu responsabilitate în ciuda condițiilor dificile și lipsa unui local de școală corespunzător.

O personalitate marcantă a învățământului din Tupilați a fost învățătorul Mihai Cozma, repartizat în 1913, care a predat până la pensionare, cu o întrerupere între 1916-1921. El s-a implicat profund în viața școlii și a satului, având și o activitate social-politică importantă. Din inițiativa sa, între 1914 și 1915, s-a construit un local de școală nou, cu sprijinul sătenilor și al Casei Școalelor. Conform unui anunț din Monitorul oficial, școala a fost construită prin contribuția Casei Școalelor și a sătenilor, cu suma de 30.242 lei și 31 bani.⁴⁷¹ Până în anul 1923, școala a primit și elevi din satul Poșta Elan, iar în 1925 s-a înființat al doilea post de învățător. Învățătorul Cozma a fost și revizor școlar între 1929 și 1931, cunoscut pentru seriozitate și implicare, promovând școlarizarea adulților și înființând un cor bisericesc pe două voci. Într-un articol dintr-un ziar regional se comentează numirea învățătorului Mihai Cozma din Tupilați ca, *conferențiar propagandist* pe lângă *Casa Școalelor*, în regiunea culturală Iași și Basarabia de Nord, acesta înlocuindu-l pe domnul G. Răcoare. Articolul aduce critici sistemului politic al vremii, în care *orice partizan politic devenea agent cultural*, dar exprimă și respect pentru Cozma, alături de fostul domn Răcoare pe care-l înlocuise.⁴⁷² Învățătorul Cozma s-a pensionat în anul 1955 dar a revenit în învățământ în 1961, ca profesor suplinitor, predând istoria României odată cu înființarea școlii generale de șapte și opt clase din satul Tupilați, întrucât până în anul 1967, când s-a dat în folosință un nou corp de școală, o parte din clasele V-VIII, au funcționat în casele acestuia punând la dispoziția școlii două camere din locuința personală. De numele acestui dascăl sunt legate multe alte realizări, în privința școlarizării adulților, activități culturale, etc.

Un alt dascăl important din Tupilați a fost Marin Popa, care a venit în sat în 1938, detașat în Basarabia și apoi mobilizat în război între 1941-1944 cu gradul de sergent, revenind după război și predând până în 1947 la Tupilați, după care a fost transferat la Poșta Elan. Doi ani mai târziu s-a întors la Tupilați, unde a activat până la pensionare în 1971.

Cu privire la corpul didactic din perioada interbelică, au activat mai mulți învățători în Tupilați, iar în timpul celui de-al Doilea Război Mondial a funcționat cu învățători suplinitori, învățătorul Mihai Cosma fiind concentrat, care au menținut totuși o frecvență bună la cursuri, asigurând continuitatea educației în sat.⁴⁷³

⁴⁷⁰ „Universul”, nr. 28 din 5 august 1910, p. 2. Vezi despre procesul intentat în ziarul „Opinia”, nr. 941 din 1 februarie 1910.

⁴⁷¹ „Monitorul oficial”, nr. 276 din 11 martie 1914, p. 446.

⁴⁷² „Rampa”, nr. 3264 din 7 decembrie 1928, p. 31.

⁴⁷³ Ioan Iacomi, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 24.

După anul 1945, în satul Tupilați s-au reînființat cursurile pentru alfabetizarea adulților, înscriindu-se aproximativ 30 de săteni. După pensionarea învățătorului Mihai Cozma în 1955, școala a fost condusă cu succes de învățătorii Marin Popa, Dănăilă Gheorghe și Enache Crăciun. În 1950, școala din Tupilați a devenit o școală primară cu patru clase, însă numărul elevilor a scăzut, astfel că orele se țineau în clase simultane (clasa I cu a III-a și clasa a II-a cu a IV-a). Elevii care doreau să continue gimnaziul erau nevoiți să meargă în alte localități, precum Băsești (Viișoara), Dodești, Giurcani, Vutcani sau alte școli din zonă, unde locuiau la gazde sau făceau naveta zilnic.

În anul 1957, în clasa I erau înscriși 23 de elevi, printre care David Profira, Ciacăru Stela, Ciobanu Gicuța, Ciobotaru Safta, Dima Ecaterina și alții. În 1960, școala avea în total 73 de elevi, repartizați astfel: clasa I – 19, clasa a II-a – 21, clasa a III-a – 16, clasa a IV-a – 17. Dintre cei 23 de elevi înscriși în 1957, doar 14 au ajuns în clasa a IV-a în 1960, iar restul au abandonat sau au rămas repetenți.

Generalizarea învățământului de șapte clase în Tupilați s-a făcut începând cu anul școlar 1960-1961, prima promoție absolvind în 1963, iar prima promoție cu opt clase gimnaziale a absolvit în 1965, fiind formată din elevi precum Ciacăru Stela, Ciobanu Gicuța, Pancu Maria, Ciobotaru Safta, Nedelcu Vasile, Ciobotaru Lică, Ciobotaru Valeriu, Popa Eugen și alții, inclusiv patru elevi din satul Poșta Elan și unul din Popeni. Deși condițiile de învățare erau dificile, cu lipsă de profesori calificați și local adecvat, majoritatea absolvenților au continuat studiile la licee și școli profesionale. Clasele a V-a și a VI-a, în primii ani de la înființarea școlii generale de 8 clase au funcționat în casa învățătorului Mihai Cozma. La înființarea ciclului gimnazial, profesorii au fost suplinitori, iar primul cadru didactic titularizat a fost profesoara Marin Ruxandra, din 15 septembrie 1966. Printre primii profesori suplinitori s-au numărat David Petru, Marin Ruxandra, Ciobotaru Costică, Luca Mariana, Nedelcu Georgeta, Nedelcu Sofia și alții. De la început, în școală au învățat și elevi din Poșta Elan și Popeni.⁴⁷⁴

Elevi de la școala din Tupilați 1984

⁴⁷⁴ *Ibidem*, p. 61-63.

După 1970, la școala primară din Tupilați au activat învățătoare calificate precum Ciobotaru Maria, Vicol Titina, Mocanu Sanda și Căuia Maria, care au contribuit semnificativ la îmbunătățirea nivelului educațional. Din 1973, mai mulți profesori calificați au fost repartizați pentru discipline precum matematică, istorie, geografie, limba română și biologie, ceea ce a dus la o ameliorare vizibilă a rezultatelor elevilor, confirmată la inspecțiile școlare.

Începând cu anul 1981, clasele V-VIII, au fost mutate din cauza numărului redus de elevi, la școala de centru Găgești, mutarea făcându-se treptat până în anul 1984, o situație care se menține și astăzi.

În anul 2001, la 15 septembrie, în timpul primarului Toderașcu Gheorghe, a fost inaugurat un local nou de școală la Tupilați, dotat cu centrală termică și apă curentă, oferind condiții bune pentru învățământul primar. Din păcate, vechiul local al școlii, construit în timpul ministeriatului Spiru Haret și considerat un simbol al satului, a fost demolat în 2004.⁴⁷⁵

În 2023, personalul era format din învățătoarele: Mihal Cosmina și Borș Mihaela și preot Macovei Vlad. Clasele V-VIII funcționează la școala generală din Găgești, elevii fiind transportați zilnic cu microbuzul școlar; aici sunt înscriși 13 elevi, repartizați astfel: clasa a V-a – 4, a VI-a – 1, a VII-a – 4 și a VIII-a – 4. Începând cu anul școlar 2025-2026, școala din Tupilați își încetează activitatea din lipsa elevilor.⁴⁷⁶

Din anul 1990 se observă o scădere constantă a numărului elevilor, o diminuare puternică a populației satului și a natalității, ceea ce indică un risc de dispariție a comunității în următorii 70-80 de ani. Declinul școlii din Tupilați fiind determinat, atât de scăderea demografică accentuată cât și de migrația tinerilor spre orașe, urmare a lipsei unor perspective locale.

Școala din Popeni de Elan

La 15 septembrie 1954, în satul Popenii de Elan a fost înființată o școală cu un singur post de învățător, ca urmare a creșterii populației școlare. Primul învățător fiind Toma Codreanu, învățător suplinitor care a funcționat până în anul 1958. Neavând local propriu, cursurile se vor desfășura în casa particulară a cetățeanului Matei Constantin.

Următorul învățător, venit în anul 1958 a fost Neculai Munteanu, cadru didactic calificat care a depus eforturi susținute pentru asigurarea condițiilor materiale necesare procesului educațional, înscrierea și menținerea tuturor copiilor la școală, precum și pentru predarea unor lecții de calitate. Mărturie în acest sens stau procesele verbale încheiate de inspectorii școlari din anii 1960, 1961, 1962.⁴⁷⁷

⁴⁷⁵ *Ibidem.*

⁴⁷⁶ *Ibidem*, p. 21 și anexa de la p. 22.

⁴⁷⁷ *Ibidem*, p. 63-64.

În anul 1961, Neculai Munteanu a reușit să deschidă un local nou de școală, cu contribuția autorităților locale (o sală de curs și o cancelarie), unde se preda simultan, la clasele I-IV. Acesta a avut și preocupări culturale, înființând o casă de citit, având o bibliotecă școlară cu 186 de volume. Între anii 1963-1966, învățătorul Neculai Munteanu va fi promovat în funcția de director la școala de 8 ani din satul Tupilați, motiv pentru care, după această perioadă, la școala din Popeni vor funcționa mai multe cadre necalificate care nu aveau pregătirea de specialitate necesară și nici nu erau obișnuiți cu desfășurarea lecțiilor în condiții simultane, neglijând alternarea corectă a muncii independente cu cea directă și dozarea corectă a timpului.

Începând cu 15 septembrie 1975, la această școală ajunge învățătorul calificat Crăciun Ioan, absolvent al Liceului pedagogic Bârlad, care va face o bună impresie inspectorului școlar care a controlat activitatea, chiar din primul an de activitate.⁴⁷⁸

Din cauza numărului redus de elevi, școala a fost desființată ulterior, începând cu anul școlar 1977, iar copiii au continuat studiile la școala din satul Găgești. Numărul mic de copii (4 elevi) vor face naveta la școala Găgești aflată la 3 km distanță.⁴⁷⁹ Localul școlii a fost abandonat și demolat ulterior, deoarece nu mai era utilizabil.

c) Subordonarea administrativă a școlilor

Școala din comuna Găgești, un spațiu esențial pentru dezvoltarea copiilor unde educația a evoluat constant, asigurându-se condițiile normale de desfășurare a procesului de învățământ, spații, dotări specifice, cadre didactice calificate și pregătite, descrise la fiecare sat component. Însă, dacă vorbim din punct de vedere metodologic și organizatoric, a fost subordonată de-a lungul anilor, mai multor structuri, în funcție de subordonarea administrativă a comunei. În perioada interbelică, școala a fost subordonată primăriilor din care făceau parte satele, cât și structurilor educaționale de la nivelul județului Fălciu.

Între anii 1948-1960, satele care compun astăzi comuna Găgești, au făcut parte din raionul Murgeni, regiunea Iași, iar învățământul era coordonat de șefii de secție ai raionului, printre care am putea enumera aici pe: Ion Rugină, Vasile Rugină și Gheorghe Pintilie și pe inspectorii Ion Crăiescu, Petru Antohi și Teodor Hardon. După reforma administrativă din anul 1960 și desființarea raionului Murgeni, comuna Găgești, a fost subordonată raionului Bârlad, iar învățământul a trecut în subordinea secției raionale Bârlad.

În anul 1968, după înființarea județului Vaslui și a Inspectoratului Școlar Județean Vaslui, școala din comuna Găgești a trecut în subordinea acestuia. Chiar de la început, la conducerea ISJ Vaslui au apărut profesori cu autoritate morală și profesională, printre care Mihalache Mocanu, Constantin Alexandru și Elena

⁴⁷⁸ *Ibidem*.

⁴⁷⁹ Ioan Iacomî, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 69.

Condrea, care au sprijinit și îmbunătățit activitatea școlilor din județ, au imprimat o altă disciplină cadrelor didactice, dându-se o atenție specială selecției cadrelor de conducere, atât de la nivelul școlii cât și de la nivelul Inspectoratului școlar. Inspectori de specialitate recunoscuți pentru îndrumarea și controlul educației, precum: Vasile Țugulea, Gheorghe Cârjă, Dumitru Apostolache (matematică), Nicolae Rânceanu (fizică-chimie), Aurel Zugravu (istorie), Liviu Țâțan (biologie), Măndița Andrei și Viorel Oniță (învățători), și Natalia Adrian (educatoare), au contribuit la îmbunătățirea educației și în școlile din comuna Găgești.

Evoluția școlii după 1989

După anul 1989, învățământul din comuna Găgești a cunoscut o evoluție pozitivă, fără pierderi de cadre calificate, iar în anul școlar 2008-2009 toate cadrele didactice aveau studii corespunzătoare nivelului de predare, iar rezultatele la examenele naționale sunt încurajatoare. Implicarea politicului însă a făcut să existe o instabilitate în rândul inspectorilor școlari, cu toate acestea, au fost cadre didactice care au contribuit la creșterea calității în învățământ, existând inspectori, așa cum au fost: Teodor Pracsu la limba română, Nicolae Ionescu la istorie, cadru didactic foarte apreciat, Iftimie Ariadna la biologie și alții, care au conferit autoritate profesională îndrumând și controlând cu competență activitatea desfășurată de cadrele didactice din județ și respectiv din comuna Găgești.⁴⁸⁰

Îmbucurător este și faptul că în școlile din satele comunei activează mai mulți fii ai comunității, iar rezultatele la examenele naționale sunt bune, reușindu-se ca în anul 2012, toate școlile din comună să obțină acreditarea A.R.A.C.I.P., clădirile școlilor fiind reabilitate și dotate cu centrale termice, apă curentă și canalizare⁴⁸¹. La Școala din Găgești a fost amenajată o sală de sport modernă, iar în aprilie 2013, la școlile din satul Găgești și satul Peicani s-au inaugurat câte un *Colț Etnografic*, îmbogățind astfel oferta educațională și culturală a instituției.⁴⁸²

Colț etnografic - Școala din Peicani

⁴⁸⁰ *Ibidem.*

⁴⁸¹ *Ibidem.*

⁴⁸² *Ibidem.*

d) Premii obținute de elevii școlilor comunei Găgești

Au fost obținute de-a lungul anilor, numeroase premii, atât la concursurile județene, cât și interjudețene. Aceste rezultate remarcabile sunt rodul efortului susținut al elevilor și profesorilor, conducerea școlilor din comună fiind dedicată susținerii excelenței în educație.

Prin înființarea de către învățătorul Marin Rotaru, de la școala generală din Giurcani, în anul 1977 a cercului de artă plastică „Elanul”, a deschis noi oportunități pentru descoperirea unor veritabile talente, aducând renume școlii din satul Giurcani dar și comunei, atât în țară, cât și în străinătate. Lucrările create de elevii cercului au fost apreciate de artiști plastici și critici de artă din orașe importante precum Iași, București și Timișoara, fiind comparate cu cele ale unor școli de prestigiu. În cei 20 de ani de activitate, cercul „Elanul” a adunat aproape 250 de premii individuale și colective, inclusiv 14 premii internaționale în țări precum Cehoslovacia, India, Franța și Japonia. Premiile și diplomele sunt expuse în școală, impresionând prin diversitatea lor și numărul limbilor în care sunt scrise. Peste 300 de elevi talentați au trecut prin acest cerc, mulți devenind artiști amatori sau profesioniști, iar unii au urmat cariere didactice, continuând tradiția și pasiunea pentru artă. Dintre elevii remarcabili ai cercului amintim: Milica Filip, Larisa Rotaru, Corina Mocanu, Daniela Borș, Viorica Sârbu, Julieta Coman, Florentina Coman, Marian Ene, Cătălin, Andrei, Silvia Coman, Daniela Sârghie, Virgil Dumitran, Lenuța Balmuș, Claudia Mihăilă și alții. Acești tineri au fost apreciați și de Ministerul Învățământului, Inspectoratul Școlar Județean și Uniunea Artiștilor Plastici, iar mentorul lor, învățătorul Marin Rotaru, a fost recompensat frecvent cu burse și participări la tabere naționale de creație.⁴⁸³ Toate școlile din comuna Găgești au avut elevi la fel de talentați, care au câștigat premii importante, detașându-se cei de la școala din Giurcani. În 1979, elevii de la școala generală din Tupilați au obținut premiul I la un concurs de creație, sub îndrumarea profesorului Valeriu Ciobotaru și cu colaborarea lui Marin Pancu.⁴⁸⁴

În școlile din comuna Găgești, pe holuri se pot vedea numeroase tablouri cu medalii și diplome, mărturii ale muncii și succeselor elevilor și profesorilor, care merită toată aprecierea. O expoziție de acuarelă, intitulată „Copilărie fericită”, a reunit 100 de lucrări realizate de copii din școlile generale Giurcani și Peicani. Expoziția, dedicată zilei de 1 iunie, a fost prezentată de muzeograful Nicoleta Arnăutu și a impresionat prin fantezie, culoarea și veselie. Printre cei mai talentați copii s-au remarcat Florica Coman, Anișoara Sîrbu, Valeriu Stan, Tamara Ursu și Costică Stafie. Lucrările lor au fost expuse și la evenimente similare din Iași și Vaslui, confirmând valoarea artistică a micilor creatori.⁴⁸⁵

⁴⁸³ *Ibidem*, p. 153-156.

⁴⁸⁴ „Cronica”, nr. 22 din 1 iunie 1979, p. 2.

⁴⁸⁵ „Cronica”, nr. 23 din 9 iunie 1978, p. 225.

Multe lucrări au apărut și în revistele Cutezătorii, de exemplu cea a Janetei Coman, elevă pe atunci în clasa a V-a, la școala generală din Peicani. Lucrarea se intitula *Copiii doresc pacea*⁴⁸⁶. Un grup de 180 de elevi din județul Vaslui, printre care 14 pionieri și un învățător din comuna Găgești, au fost recompensați cu sejururi de odihnă la complexul pentru copii de la Năvodari. Printre ei s-au numărat și elevii din Giurcani: Daniela Borș, Larisa Rotaru, Corina Mocanu, Daniela Sârghi Cătălin Andrei, Vasilică Nicu, Marian Cherciu, Ionel Focșa, Veronica Florea, Mihaela Crăciun, Nicoleta, Dragoș Rotaru (clasa a 5-a), Neculai Focșani și Anișoara Ursu (clasa a 8-a), alături de învățătorul Marin Rotaru. *...aceștia purtau ecusoane cu inscripția Cercul de desen Elanul, Vaslui, Giurcani*. Școala din Giurcani, deși era mică, cu aproximativ 80 de elevi, avea 20 de elevi membrii ai cercului de desen. Pentru originalitatea și talentul cu care au realizat desenele, precum și pentru numărul mare de participanți, cercul „Elanul” a câștigat premiul cel mare. De asemenea, unitatea de pionieri din Giurcani s-a remarcat prin activități de informare despre economisire și utilizarea instrumentelor financiare școlare, răspunzând cu succes la un concurs organizat în tabără, se arată într-un comunicat de presă.⁴⁸⁷

Un alt exemplu de elevi cu lucrări deosebite este și desenul realizat de Mihaela Floarea, elevă la școala generală din Giurcani, județul Vaslui.⁴⁸⁸ Și tot la Giurcani, ziarele vremii menționează că în Școala generală de la Giurcani, elevii au organizat un muzeu școlar, demn de toată lauda, unde au expus o bogată colecție de ceramică datând din sec IV, d. Hr, precum și arme și podoabe din paleolitic, rod al investigației din peste 50 localități. *Constituiți în cercul Micii arheologi, elevii din Giurcani sunt acum pe calea realizării unei noi secții a muzeului lor, secția de etnografie pe care ei o doresc reprezentativă pentru zona în care este așezată localitatea Giurcani*.⁴⁸⁹

Într-un articol, intitulat: *Comorile satului*, apărut tot în ziarul „România Liberă” din anul 1978, în care se elogiaza activitatea copiilor școlari din comuna Găgești, Județul Vaslui și în care se arată că părinții știau până acum că la școală copiii lor învață să citească, să socotească și să se poarte, *dar nu bănuiau că învață să fie și pictori tocmai de aceea expoziția pregătită de ei a fost o adevărată surpriză atât pentru părinți, cât și pentru ceilalți locuitori*. Reunite sub titlul sugestiv „Culorile satului meu”, cele 48 de lucrări în pictură create de 20 de pionieri din sat au încântat prin frumusețe și autenticitate. „Printre cele mai reușite: „Satul meu”, „Datini de anul nou”, „Joaca”, „La arat”, „Toamna la Giurcani”, realizate de Emil Ionașcu. Emil Petcu, Rotaru Dragoș, Anișoara Ursu, Petru Coman, iar expoziția copiilor din Giurcani se constituie astfel ca

⁴⁸⁶ „Cutezătorii”, nr. 46 din 13 noiembrie 1980, p. 14.

⁴⁸⁷ „Luminița”, nr. 10 din 1 octombrie, 1981, p. 11.

⁴⁸⁸ *Ibidem*.

⁴⁸⁹ „România liberă”, nr. 9003 din 4 octombrie 1973, p. 2.

mijloc de formare și dezvoltare a educației estetice și a maturilor din sat.⁴⁹⁰

Într-un alt articol intitulat, *Culorile copilăriei*, apărut în ziarul „Scânteia” din anul 1987, în care se menționează faptul că pe un plic venit de departe, scria doar atât Giurcani-România. *Totul a început acum 10 ani. Primele șevalete ne-au fost chiar băncile școlii, iar culorile le-am cumpărat prin vânzarea plantelor medicinale, a sticlelor și borcanelor goale colectate de copii. A urmat apoi munca dublată de asimilarea unui limbaj plastic corespunzător care să permită copilului comunicarea prin tehnici și procedee adecvate. A existat totul: ambiție, talent, mediul prielnic. Cuvintele acestea aparțin învățătorului*

Elevi - Școala din Giurcani - 1979

*Marin Rotaru, el însuși fiu al satului, inițiatorul și îndrumătorul acestui cerc al micilor artiști. Cercul „Elanul” din satul Giurcani de pe Valea Elanului, este cunoscut acum în peste zece țări ale lumii, fapt semnificativ atunci când de curând cercul a primit un important premiu la un concurs din îndepărtata India, pe plic scria doar atât: Giurcani-România. Așadar, nici comuna Găgești, nici județul Vaslui, nimic nu mai scria pe plic deoarece expeditorii considerau, după originalitatea frumoaselor lucrări trimise, autorii trebuie să fie bine cunoscuți în țara lor. Dovadă că așa și este stă faptul că premiul a ajuns la destinație și s-a alăturat altora din Cehoslovacia, Franța, Japonia și din alte țări, unde micii pictori români din Giurcani, au participat la expoziții și concursuri internaționale.*⁴⁹¹

Premiile școlare obținute, procentul ridicat de absolvire în licee și școli tehnice, urmare a preocupărilor profesorilor și elevilor, coordonați de directorul, prof. Ioan Iacomî, un exemplu de conduită morală și profesională, arată că școala din comuna Găgești, și-a respectat menirea de a fi la înălțimea cerințelor actuale.

⁴⁹⁰ „România liberă”, nr. 10367 din 23 februarie 1978, p. 2.

⁴⁹¹ „Scânteia”, nr. 14034 din 4 octombrie 1987, p. 4.

e) *Învățământul preșcolar*

Legea nouă a învățământului din anul 1948, a legiferat activitatea grădinițelor din mediul rural. Deși legea prevedea înființarea grădinițelor în fiecare localitate, cu toate acestea, pe teritoriul comunei Găgești, au fost înființate mult mai târziu, din cauza lipsei localurilor potrivite și a cadrelor calificate.

Prima grădiniță de copii a apărut la 6 iunie 1952 la Peicani care funcționa pe lângă G.A.C. „1 Mai,” Peicani, într-un local necorespunzător și fără un cadru didactic calificat. Grădinița avea înscriși un număr de 17 copii ai colectivităților și care primeau o masă caldă. Prima educatoare care a activat la această grădiniță, a fost Cristea Maria care nu avea pregătire corespunzătoare, după ea a urmat educatoarea Patrău, (căsătorită Paraschiv) Georgeta care a funcționat ca educatoare calificată începând cu anul 1956 și până la pensionare.⁴⁹² După anul 1956, odată cu înființarea gospodăriilor agricole colective în celelalte sate ale comunei Găgești, s-au organizat, treptat și grădinițe de copii, organizate la început de acestea, fiind apoi preluate de secțiile de învățământ raionale. Au fost înființate grădinițe la Giurcani în 1958, Găgești în 1958 și Tupilați în 1959. La început, aceste grădinițe funcționau cu personal fără pregătire de specialitate, angajate ale G.A.C din fiecare sat și care primeau norme de muncă. Ulterior, funcțiile de educatoare, au fost ocupate de absolvenți de liceu pedagogic, stabilitatea în învățământul preșcolar fiind atinsă mult mai târziu, în anul 1971, fiind angajate educatoare calificate (la Găgești, educatoarea Doru Violeta, la Giurcani educatoarea Năstase Mariana, iar la Tupilați educatoarea Hardon Vera). Totuși, stabilitatea în învățământul preșcolar va fi asigurată abia în anul 1974 la Giurcani și Peicani și în 1978 la Găgești, când au fost repartizate educatoare calificate, fiice ale comunei, enumerând aici pe Crăciun (căsătorită Rotaru) Maria, Obreja (căsătorită Goanță) Mitrița, Tăbăcaru (căsătorită Crăciun) Emilia. Sub îndrumarea educatoarelor cu copiii împărțiți pe grupe, aceștia își însușesc cunoștințele necesare în vederea pregătirii lor în învățământul primar.

Dacă în 1978, frecventau grădinița 135 de copii, în 1988 erau înscriși numai 60 de copii, ceea ce a determinat o reducere de posturi la jumătate, existând numai 2 educatoare în toată comuna. În anul școlar 2009-2010 au frecventat grădinița 88 de copii, unde au funcționat 5 educatoare, deși în anul școlar 2008-2009, fusese 7 posturi de educatoare, iar un număr de 21 de copii din satele Giurcani și Peicani, nu au putut fi înscriși din cauza reducerii posturilor. În această perioadă, au activat educatoarele Crăciun Emilia gradul I, Damian Marieta gradul I, Goanță Mitra gradul II, Lefter Oana Ramona gradul II, care au avut o activitate deosebită și au impresionat plăcut inspectorii școlari.⁴⁹³ Începând cu anul 1985, populația școlară a început să scadă, numărul copiilor s-a redus treptat, astăzi, grădinițele funcționează în cadrul școlilor cu un număr foarte mic de copii.

⁴⁹² I. Iacomî, *op. cit.* p. 177.

⁴⁹³ Ioan Iacomî, *Scurt istoric al învățământului din comuna Găgești*, Bârlad, 2013, p. 74-75.

f) Școala de azi

Unele școli din comuna Găgești, prin decizii ale Inspectoratului Școlar Județean, la propunerea unor persoane și cu aprobarea autorității locale, au primit denumiri ale unor personalități importante, astfel:

-școala din Giurcani a primit denumirea de Școala gimnazială Mihai Ioan Botez. Născut la Ploiești în anul 1927, Mihai Ioan Botez este strănepotul lui Mihalache Botez, cel care a fondat familia Botez la Giurcani în urma cumpărării moșiei Giurcani și Băleni de către Constantin Corbu

Școala „Mihai Botez” - Giurcani

pentru Aglaia Corbu, născută Botez. Mihai I. Botez, a urmat cursurile Facultății de medicină din București și a ajuns profesor universitar în Canada. A primit mai multe distincții academice, atât în țară cât și străinătate, fiind membru corespondent al Academiei de științe din SUA și profesor Honoris Causa al Universității de Medicină și Farmacie Carol Davila din București. Învățătorul Marin Rotaru, i-a propus acestuia ca școala din Giurcani să primească această denumire, propunere care a fost acceptată și de I.S.J. Vaslui;

-școala din Peicani, a primit denumirea de Școala primară Dumitru Marin; Născut la Peicani în anul 1914 unde urmează cursurile școlii primare din sat, Dumitru Marin, după studii universitare la A.I. Cuza din Iași, ajunge profesor universitar la Universitatea din Bari, Italia. Propunerea ca școala din Peicani să poarte această

Școala „Dumitru Marin” - Peicani

denumire a venit din partea d-nei prof. institutor Ciobotaru (născ. Goanță) Maria, rudă mai îndepărtată cu acesta, propunere însușită și de I.S.J. Vaslui;

-școala din Găgești, a primit denumirea de Școala gimnazială Ion Artene, unul dintre primii învățători ai școlii din Găgești, de numele căruia se leagă multe realizări la școala din Găgești. Propunerea a venit din partea directorului școlii, dl prof. Ioan Iacomi.

Școala „Ion Artene” - Găgești

- *școala din Tupilați* nu a primit nicio denumire deși și această școală merita un nume

Școala din Tupilați

Coordonarea școlilor din comuna Găgești

Școlile din comuna Găgești au fost coordonate începând cu anul 1971 de către profesorul Iacomî Ioan având o activitate mai mult decât meritorie și longevivă până în anul 2015, odată cu ieșirea la pensie. După anul 2015 au urmat ca directori la conducerea școlilor din comună, profesor Năstase Vasile (2015-2020), profesor institutor Mihaela Goraș (2020-2022) iar din anul 2023 până azi activitatea este coordonată de prof. institutor Mihaela Borș, licențiată în pedagogia învăț. primar și preșcolar cu studii de scurtă durată la Universitatea Al. Ioan Cuza din Iași. Născută la data de 5 octombrie 1984, a urmat mai multe cursuri de formare continuă, fiind atestată în calitate de manager de proiecte, manager de programe de comunicare și formare pedagogică, promovată în funcția de director coordonator al Școlilor din comuna Găgești, în anul 2023.

Structura școlară

Școlile de azi din comuna Găgești au următoarea structură școlară: ⁴⁹⁴

Școala din Giurcani

Clasa pregătitoare: 3	Clasa a IV-a: 5
Preșcolari: 15	Clasa a V-a: 22
Clasa I: 3	Clasa a VI-a: 17
Clasa a II-a: 4	Clasa a VII-a: 12
Clasa a III-a: 3	Clasa a VIII-a: 0

La această școală învață și elevi din ciclul gimnazial din satul Peicani.

Școala din Peicani

Clasa pregătitoare: 3	Clasa a II-a: 5
Preșcolari: 12	Clasa a III-a: 5
Clasa I: 4	Clasa a IV-a: 6

⁴⁹⁴ Informații preluate de la directoarea școlii Borș Mihaela.

Școala din Găgești

Clasa pregătitoare: 4

Preșcolari: 11

Clasa I: 1

Clasa a II-a: 2

Clasa a III-a: 4

Clasa a IV-a: 8

Clasa a V-a: 0

Clasa a VI-a: 0

Clasa a VII-a: 11

Clasa a VIII-a: 13

Școala din Tupilați

Clasa pregătitoare: 3

Preșcolari: 0

Clasa I: 0

Clasa a II-a: 3

Clasa a III-a: 5

Clasa a IV-a: 2

Numărul total de elevi la nivelul comunei Găgești este de 231, din care:
-elevi în clasele I-VIII-189;
-preșcolari 42.

Făcând o comparație între numărul total al elevilor ce frecventau școala în clasele I-VIII, în anul școlar 1974-1975, adică de 622 elevi, cu numărul de elevi ce frecventează școala azi în clasele I-VIII, adică de 189 elevi, constatăm o scădere a numărului de elevi cu 433 elevi, în procent de 69, 61%.

Clasele VII-VIII de gimnaziu, funcționează la școala *Ioan Artene* din Găgești, adică un număr de 23 de elevi, iar clasele V-VII la școala *Mihai I. Botez Giurcani*, un număr de 51 elevi.

Începând cu anul școlar 2025-2026, școala din Tupilați își încetează complet activitatea din cauza numărului redus de elevi.

Această scădere a numărului de elevi, reflectă o diminuare puternică a populației satelor și a natalității, ceea ce ridică un mare semn de întrebare privind existența în continuare a acestor comunități, existând riscul dispariției acestora în următorii ani. Declinul școlilor este, atât din cauza scăderii demografice accentuate cât și ca urmare a migrației tinerilor spre orașe. Lipsa unei perspective locale certe, va accentua declinul populației totale și implicit al elevilor și în perioada următoare.

Cadre didactice azi

În ceea ce privește încadrarea cu cadre didactice, în anul școlar 2024-2025, se prezintă astfel:

În învățământul preșcolar-educatoare:

1. Lefter Oana Ramona (grădinița sat Găgești),
2. Manole Carmen Mariana (grădinița sat Peicani),
3. Carp Diana Elena (grădiniță sat Giurcani).

În învățământul primar:

1. Toderașcu Maria (Șc. Gimnazială „Ioan Arteni” – Găgești, clasele I-III),
2. Stafie Carmen (Șc. Gimnazială „Ioan Arteni” – Găgești, clasele pregătitoare și clasa a IV-a),
3. Mihal Bianca Elena (Șc. Gimnazială „Ioan Mihai Botez” – Giurcani, cls. I-III),
4. Borș Mihaela Șc. Gimnazială „Ioan Mihai Botez” – Giurcani, clase pregătitoare, clasele I-II),
5. Goraș Mihaela (Șc. Primară „Dumitru Marin” – Peicani, cls. III-IV),
6. Mihal Cosmina Valentina (Șc. Primară – Tupilați, clase pregătitoare II-IV),
7. Iacomî Adrian (Șc. Primară „Dumitru Marin” – Peicani).

În învățământul gimnaziul:

1. Iacomî Neculai Bogdan (lb. română/latină/istorie/gândire critică și drepturile copilului),
2. Negară Irina Gabriela (limba română/engleză),
3. Manole Carmen Mariana (limba engleză),
4. Amarandei Oana Mihaela (biologie),
5. Vicol Diana Petronela (limba franceză),
6. Năstase Vasile (matematică),
7. Rotaru Gică (fizică - necalificat),
8. Mihăilescu Mihaela (geografie/educație economică financiară),
9. Oană Corina Liliana (istorie),
10. Tărtăcuță Cosmin Vlad (religie ortodoxă),
11. Buruiană Grigorie (religie ortodoxă),
12. Pomană Elvira (ed. muzicală),
13. Țurcanu Monica (ed. plastică),
14. Modiga Ana-Maria (ed. tehnologică/ed. muzicală),
15. Cimpoeșu Manuela (ed. pentru cetățenie democratică), *Moldovan Vicențiu (chimie),
16. Mihăilă George (ed. fizică și tehnologia informației),
17. Mihal Larisa Ionela (ed. fizică și tehnologia informației).

Se constată o încadrare foarte bună cu personal didactic, deși numărul elevilor este foarte mic. De asemenea, toate școlile din comuna Găgești sunt modernizate, unele construcții fiind noi, dotate cu material didactic necesar unei bune funcționări la standarde europene.

7.2. CULTURA

Patrimoniul cultural al satului românesc, format din obiceiuri, tradiții, meșteșuguri, credințe și simboluri, este esențial pentru identitatea comunității, influențat de mediul în care s-a dezvoltat, de educația transmisă de înaintași și de activitatea celor care creează și consumă cultură. Protejarea acestui patrimoniu este importantă pentru dezvoltarea durabilă a satelor și pentru creșterea atractivității turistice a zonei.

a) Evoluția evenimentelor culturale și a căminului cultural

Activitatea culturală propriu zisă a apărut practic odată cu înființarea școlilor și prin devotamentul unor învățători care organizau acele *cercuri culturale* cu public, coruri, serbări, conferințe etc. Profesorul Dimitrie Gusti, pornind de la o cercetare sociologică, a pus bazele teoretice ale căminului cultural, considerând prin aceasta că satul trebuie educat prin muncă și prin activitate practică, iar căminul cultural, reprezentat de oamenii de frunte ai satului, învățători, notari, medici, agronomi, preoți și ceilalți, trebuie să depisteze nevoile satului, apoi toți să înceapă munca de satisfacere a unor trebuințe ale țăranului.

Viața la țară, cu toate aspectele sale unice, a beneficiat, de multe ori de sprijinul autorităților locale și al pasionaților de tradiții. S-au înființat cercuri culturale, cămine culturale, asociații, formații și ansambluri artistice care au implicat mulți tineri, elevi, iar școala, de la înființarea ei, avea responsabilitatea de a organiza evenimente culturale, fiind susținută în special de învățători dedicați, adesea și cu sprijinul preoților.

În 1902, o reglementare oficială prevedea ca toate cadrele didactice să organizeze serbări școlare în fața unui public adult și să susțină conferințe educative pentru maturi, punând astfel bazele unei vieți culturale active în mediul rural.⁴⁹⁵

Din anul școlar 1907-1908, în multe sate și comune, inclusiv în comuna Găgești, s-au organizat șezători culturale la inițiativa Ministerului Instrucției Publice. În satul Tupilați, învățătorul Constantin Neștian și preotul Gheorghe Chitic au fost activi atât ca participanți, cât și ca organizatori ai acestor evenimente.⁴⁹⁶

La începutul secolului XX, funcționa un *cerc cultural* la Vutcani, al cărui președinte era Ghe. Bostan și care organiza și la nivelul satelor componente ale comunei, acțiuni culturale. Astfel, în 25 ianuarie, 1910, învățătorul Constantin Neștian, organizează o șezătoare culturală la școala din

⁴⁹⁵ Ion Diaconu, *Vutcani, despre cultură și civilizație*, Iași, 2008, p. 15.

⁴⁹⁶ *Buletinul activității sociale a preoților și învățătorilor din județul Fălciu*, supliment atașat la revista „Albina”, nr. 35 din 1 martie 1909, p. 632.

Tupilați, unde vorbește despre *Obârșia neamului nostru*. În cadrul activităților culturale, se organizau săptămânal câte 12 ore de școală pentru cei care erau neștiutori de carte. Mai jos un plan de lecție al ședinței cercului cultural *Vutcani*, cu filială în satul Tupilați, ținută cu una din grupe, denumită *Divizia I*, cu subiectul lecției, *cuvântul normal tren* și descrierea ei: *examinarea lecțiunii precedente prin puține cuvinte, să face situația obiectului, să arate tabloul, să anunțe că vom învăța cuvântul normal tren, să formează o propozițiune având un tren; din care să scoate cuvântul normal, să insiste asupra sunetului necunoscut, să pronunțe, să scrie individual, să compune cuvântul normal, să citește în carte. Să face cu cuvintele normale învățate, să citesc și să scriu și alte cuvinte care (...)*.⁴⁹⁷

Din anul 1935, există informații despre activitățile desfășurate în cadrul unei instituții culturale la Tupilați, iar în 1938, conform Anuarului Eparhiei Hușilor, bazat pe chestionarele completate de preoții parohiilor din eparhie, în Parohia Tupilați, care includea și satele Mălăești și Poșta Elan, funcționa un cămin cultural denumit „Constantin și Aglaia Corbu”.⁴⁹⁸

Totodată, se înființează și societăți culturale. În data de 27 august 1933, în satul Peicani a fost înființată Societatea Culturală *Virgil Caraivan*. Societatea era formată din preoți, învățători, studenți și săteni, fiind pusă sub patronajul scriitorului Virgil Caraivan. La festivitatea de inaugurare, preotul Anton Pârciu, unul dintre inițiatorii societății, a deschis evenimentul cu o rugăciune susținută de corul bisericii, apoi a rostit câteva cuvinte de încurajare și a apreciat inițiativa. Scriitorul Virgil Caraivan a luat apoi cuvântul, mulțumind intelectualilor și sătenilor pentru onoarea de a da numele său societății. El a oferit și câteva explicații istorice despre satul Peicani și Valea Elanului, subliniind rolul important al societății culturale și îndemnând tinerii să-și construiască un local propriu, necesar pentru flăcăii satului. Virgil Caraivan a donat societății nou înființate, 50 de cărți și suma de 500 de lei.⁴⁹⁹

Învățătorul V. Goanță, președintele societății, și-a exprimat bucuria într-un discurs scurt și a prezentat lista membrilor onorifici, printre care se numărau preotul protopop Ștefan Cekati din județul Tighina și președintele secției *Ligii Culturale din Chirsova*, tot din Tighina. De asemenea el a donat suma de 500 de lei pentru susținerea societății culturale. Urmează apoi o frumoasă serbare populară, unde s-au cântat diferite cântece, de către copiii școlii din Peicani, evidențiindu-se tinerii: Gh. Goanță, D. Marin, Aristotel Popa și T. Uja, iar cu diferite exerciții și bancuri: V. Nistor, Ion Popa și d-ra P. Petcu. În partea a doua a evenimentului s-a prezentat piesa: „Sânge nevinovat” de C. Popian, la care au luat parte următoarele d-re: Tița Giurgea, Agripina Dumitriu și Pachița Petcu, precum și tinerii învățători și studenți:

⁴⁹⁷*Ibidem*.

⁴⁹⁸ Costin Clit, *Căminele culturale din Eparhia Hușilor la 1938 (I)*, în „Meridianul cultural românesc”, an I, nr. 4/2015, p. 131.

⁴⁹⁹ *Documente răzeșești, 1932-1934*, Bârlad, 2015, p. 147-148.

V. Goanță, Gh. Goanță, D. Marin, V. Nistor, Gh. Surdu, I. Popa, I. Moldoveanu, A. Popa și Th. Uja. Seara a urmat obișnuita petrecere cu dans a tineretului.⁵⁰⁰

Deci, în anul 1938, în comuna Găgești funcționau două cercuri culturale importante, denumite și cămine culturale. Unul, denumit „Virgil Caraiman”, avea sediul în satul Giurcani și deservea satele Giurcani, Popeni, Găgești și Peicani, fiind condus de preotul Ioan I. Popescu, iar al doilea, „Constantin și Aglaia Corbu”, înființat în 1935 în satul Tupilați, acoperea satele Tupilați, Mălăești și Poșta Elan.⁵⁰¹

La 1 mai 1934 inimosul învățător Ion Chichiță pune bazele unui cerc de șezători culturale la Giurcani unde sunt atrași tineri și copii pentru organizarea de serbări populare. Într-o altă publicație se menționează că, *Revizoratul școlar local* a organizat în lunile noiembrie și decembrie 1936, o serie de ședințe pentru cercurile culturale ale învățătorilor din județul Fălciu. Astfel, pe 29 noiembrie a avut loc o ședință la Jigălia, iar pe 30 noiembrie și 20 decembrie, la Peicani, sub președinția domnului Ioan Chichiță și a secretarului cercului, învățătorul I. Artene. La aceste întâlniri au participat cadre didactice din Giurcani, Jigălia, Peicani și Găgești. Cercurile aveau un pronunțat caracter didactic, deoarece profesorii și învățătorii care le susțineau și le audiau prezentau în fața publicului și aspecte de metodologie. Iar în ședințele intime s-au discutat aspecte cu privire la programa analitică a învățământului primar din 1936 și predarea cunoștințelor practice, precum lucrul manual, gospodăria, știința agricolă și practica agricolă. În ședința publică din noiembrie s-a abordat și tema „Școala și biserica ca factori de educație”, iar în decembrie s-a discutat despre *Cum pot gospodarii contribui la ridicarea vieții satului*.⁵⁰²

În ziarul „Curentul” din 1936 apare și un astfel de program pentru cercurile culturale din județul Fălciu, program stabilit în urma unor ședințe cu președinții de cercuri locale. La aceste cercuri, organizatorii erau învățătorii și administrația locală.⁵⁰³

La 19 septembrie 1939 a fost înființat un alt cămin cultural la Găgești care purta numele doctorului Cerchez, proprietarul unei moșii situate la nord de satul Popeni de Elan.

Remarcăm deci o activitate culturală a talenților învățători: Constantin Neșțian, Ion Paraschiv, Ion Chichiță, Rada Surdu, Gheorghe Surdu, Ion Arteni, Mihai Cozma, Marin Popa și toți cei care au activat de-a lungul anilor și care în bogata lor activitate la catedră, au fost și adevărați îndrumători culturali pentru satele în care au trăit și muncit, fiind totodată un exemplu de buni gospodari.

⁵⁰⁰ *Ibidem*.

⁵⁰¹ Costin Clit, *Căminele culturale din Eparhia Hușilor la 1838 (I)*, în „Meridianul cultural românesc”, an I, nr. 4/2015, p. 131.

⁵⁰² „Curentul” din 3 noiembrie 1936, nr. 3146, p. 2-6.

⁵⁰³ *Ibidem*, p. 2.

Vorbind despre accesul la informații, până în 1944, acesta era foarte limitat, în toată comuna existau doar câteva aparate de radio: la morarul Ioan Chiuș și învățătorul Ioan Arteni, din Găgești, la învățătorul Mihai Cozma și Nicu Marin din Tupilați. Mai existau atunci și câteva abonamente la ziar. Printre abonați: Ion Artene, Vasile Guțu, Cozma Mihai, Gheorghe Surdu din Giurcani. Informațiile cu privire la diverse evenimente, se mai obțineau de la cei care călătoreau mai des în țară, precum preotul, jandarmul sau unii comercianți.⁵⁰⁴

b) Evenimente culturale după anul 1950

În satele comunei Găgești au fost înființate ansambluri artistice care funcționau pe lângă școli și coordonate de directorul căminului cultural comunal. Au început să se mărească numărul aparatelor de radio, iar din anul 1956 a apărut și primul televizor. Din presa vremii aflăm că echipa artistică a grupei sindicale a învățământului din comuna Găgești, raionul Bârlad, a avut o activitate bogată, susținând în mai multe sate spectacole de teatru, coruri și dansuri. Piesa de teatru *Paznicul stelelor* de Tiberiu Vornic, la care au participat peste 1800 de spectatori, a avut un real succes. *S-au remarcat învățătorii Maria Toma, Ștefan Bahrim și profesorii Georgeta Patrău și I. Chielu.*⁵⁰⁵

De asemenea, un articol din ziarul „Flacăra Iașului” din anul 1960 scoate în evidență activitatea artiștilor amatori de la căminul cultural Giurcani. *Artiști amatori de la căminul cultural din satul Giurcani, Raionul Murgeni s-au deplasat în satul vecin Tupilați unde au prezentat un reușit spectacol artistic*

⁵⁰⁴ Informații culese de la Marin Nedelcu, Crăciun Ion, Goanță Maria.

⁵⁰⁵ „Flacăra Iașului”, nr. 4323 din 28 iulie 1960, p. 2.

*compus din cântece, recitaluri, dansuri. Spectacolul s-a bucurat de aprecierea unanimă a celor peste 350 de spectatori.*⁵⁰⁶

Învățătorul, Marin Rotaru de la Giurcani, prin Asociația culturală „Academia Rurală Elanul”, a promovat tradițiile bogate ale Depresiunii Elanul, care se integrează armonios în istoria județului, iar comuna Găgești se poate mândri cu personalități culturale și artistice importante, aprecieri care apar chiar în numărul 100 al revistei „Elanul”, fiind exprimate aprecieri deosebit de pozitive pentru membrii fondatori, iar Marin Rotaru, considerat *un adevărat ambasador cultural al comunei Găgești*.⁵⁰⁷

Munca artistică a fost folosită și ca mijloc de propagandă, formațiile artistice înainte de anul 1989, organizau în perioada campaniilor electorale, diferite concursuri. Un articol din ziarul „Flacăra Iașului” din anul 1960, cu titlul *Artiști amatori talentați* relatează următoarele:

La Centrul Cultural Găgești s-a desfășurat etapa comunală a concursului cultural-sportiv, la care au participat formații artistice din satele Urdești,

*Activități culturale Școala Giurcani –
înv. Rada Surdu - 1960*

*Peicani și Giurcani. Pe scena în aer liber, tinerii artiști amatori au prezentat un program divers, incluzând dansuri, coruri, teatru și alte manifestări artistice. Deosebit de remarcabilă a fost prestația echipei artistice din satul Giurcani, care s-a calificat pentru etapa următoare, relatează Theodor Hardon.*⁵⁰⁸

La 2 martie 1967, căminul cultural din satul Tupilați, comuna Găgești, organizează un program artistic special după cum ne informează profesorul Viorel Dănilă, repetițiile formației de teatru și ale echipei de dansuri au început recent pe scena căminului cultural sub îndrumarea directorului școlii generale, tovarășul Valeriu Dănilă, *tinerii artiști amatori din*

*Tupilați pregătesc comedia Chirița în provincie, scrisă de Vasile Alecsandri.*⁵⁰⁹

Iar echipele artistice ale grupei sindicale a învățământului din comuna Găgești desfășurau de asemenea o activitate bogată, prezentând spectacole cu coruri,

⁵⁰⁶ *Ibidem.*

⁵⁰⁷ Vezi și revista „Elanul”, nr. 100 din iunie 2010, număr aniversar.

⁵⁰⁸ „Flacăra Iașului”, nr. 4309 din 12 iulie 1960, p. 2.

⁵⁰⁹ „Vremea nouă”, nr. 295, din 31 ianuarie 1969.

dansuri și piese de teatru în satele Peicani, Tupilați și Giurcani, atrăgând peste 1800 de spectatori.

*Ansamblul artistic-folcloric al școlii din Tupilați
coordonat de învă. Mihai Cosma și prof. Luca Maria-1963*

La toate școlile din comuna Găgești, începând cu anii 1960-1961, s-au înființat ansambluri artistice formate din elevi și profesori, care au participat la competițiile școlare locale și județene. Un rol important în înființarea acestor ansambluri l-au avut profesorii și învățătorii: Maria Luca, Teodor Hardon, Surdu Gheorghe, Cosma Mihai și alții.

Festivalul național Cântarea României, înființat din anul 1976, a servit ca o platformă importantă pentru evidențierea și promovarea artiștilor amatori, elevi din școlile județului Vaslui, inclusiv din comuna Găgești. În anul 1985, peste 60.000 de pionieri și școlari și-au demonstrat talentul, participând în cadrul celor 2.831 de formații artistice și a peste 1.827 de cercuri de creație. Au fost reprezentați, printre alții, pionierii artiști din localitățile Vaslui, Bârlad, Negrești, Pădureni, Laza, Tanacu, Zăpodeni, Gherghești, Delești, Voinești, Blăgești, Bălteni, precum și elevii din **Giurcani-Găgești**.⁵¹⁰

Ansamblul artistic al comunei Găgești la festivalul Cântarea României 1987

⁵¹⁰ „Cutezători”, nr. 18, din 2 mai 1985, p. 203.

Mai aproape de zilele noastre, învățătoarea Elvira Pomană care coordonează activitatea culturală la nivelul comunei și conduce *Ansamblul Bobocii Elanului* care cuprinde un nr. de 15-16 școlari (cls. I-VIII). Ansamblul își desfășoară activitatea la nivelul comunei Găgești, însă participă și la diverse activități de la nivelul județului Vaslui și chiar la nivel de țară.

Ansamblul cultural Bobocii Elanului - Găgești 2018

La concursul *Vocea Populară* din Comuna Banca, jud. Vaslui, ansamblul a câștigat locul I la secțiunea de „cântec și joc”, pe grup, evidențiindu-se în mod particular eleva Drența Ștefania din Găgești. De asemenea, tot din cadrul acestui ansamblu, s-a ridicat și eleva Sârbu Paula, participând la multe concursuri și festivaluri de muzică și dans popular. Încă din 2018, Sârbu Paula s-a remarcat la festivalul „Mărie, Mărie dragă” de la Bacău. În 2024, aceeași artistă a obținut *Trofeul Festivalului* la secțiunea *Soliști* din cadrul evenimentului festival-concurs, „Muguri de Tezaur”, de la Hoceni, Vaslui.

De-a lungul timpului s-au remarcat și alte personalități cu abilități artistice de invidiat precum: Aurel Ciorbagiu (Cimpoieș – numele de scenă) și Sorin Ene, ambii originari din satul Tupilați, ei fiind prezenți la diverse concursuri și programe cu caracter artistic, inclusiv la televiziunile etno-culturale.

c) Căminul cultural ca instituție

Căminul cultural ca instituție la nivelul comunei Găgești nu a avut inițial o clădire sau local propriu care să servească exclusiv desfășurării activităților culturale specifice. Toate spectacolele, cum ar fi dansurile, corurile, piesele de teatru, proiecțiile de filme sau conferințele, erau organizate în școlile generale din satele comunei. În anul 1964, C.A.P. Găgești a hotărât ca sala de ședințe din cadrul sediului C.A.P., să fie utilizată și ca spațiu pentru spectacole și diverse evenimente artistice și culturale. Din anul 1992, această sală a trecut în proprietatea primăriei Găgești, fiind folosită astăzi pentru ședințele consiliului local, cât și pentru unele manifestări culturale.

La Giurcani, în anul 1966, o sală de clasă din cadrul școlii a fost pusă la dispoziție pentru organizarea de activități culturale, situație care s-a realizat în aproape toate școlile din comună. În satul Tupilați, în anul 2017 a fost dată în folosință o *Sală de festivități*, cu rol cultural, unde se organizează diverse evenimente culturale și social-obștești, iar la Giurcani, a fost construită o clădire multifuncțională, ce va servi ca grădiniță, bibliotecă și sală de festivități.

Ca instituție, căminul cultural la nivelul comunei Găgești s-a înființat în anul 1956, având personal de conducere, (director) și personal de deservire. Deși o activitate culturală organizată exista încă din 1948, unde cel puțin o brigadă artistică locală a participat la diferite concursuri locale și raionale, coordonarea acestei activități se făcea de directorul școlar din satul respectiv.

Activitățile cultural artistice s-au desfășurat de către formațiile căminului cultural, grup vocal, grup vocal patriotic, brigada artistică, dansuri populare, formații de obiceiuri laice, toate au participat cu bune rezultate la fazele locale și județene ale diferitelor ediții ale festivalului Cântarea României. Intelectualii comunei, cadre didactice, medici, ingineri, organizați în brigăzi științifico-culturale, au susținut în fiecare sat, conferințe și expuneri pe diferite teme, agrozootehnice, medicale, istorice, geografice, etc. Trebuie să mai menționăm că în cadrul căminului cultural există o dotare corespunzătoare, fiind 8 perechi de costume populare, diferite instrumente muzicale, televizoare, aparate de radio, echipament sportiv.

În anul 1968, odată cu înființarea județului Vaslui, director al acestei instituții la nivelul comunei Găgești, era Traian Lungu care a activat până în anul 1971. Acesta a fost un susținător al activităților culturale de la nivelul comunei Găgești, participând cu echipa de dansuri populare la evenimente culturale importante, așa cum menționează și ziarele vremii. Traian Lungu a obținut succese remarcabile în activitatea culturală, în special cu echipa de dansuri populare, ocupând locul II pe județ, participând la diferite evenimente, cum ar fi: Zilele Murgeniului, găzduind chiar manifestări culturale aproape în fiecare duminică. O astfel de acțiune de amploare a avut loc pe 8 aprilie 1968, profesorul coordonând peste 250 de artiști din 12 sate, cu un public numeros de peste 2000 de spectatori.⁵¹¹

Începând cu anul 1972, activitatea căminului cultural a fost condusă pe rând de Rotaru Marin, Rotaru Gigel, Toderășcu Ghiță, Pintilie Didina, activitate, care în general, s-a desfășurat cu sprijinul cadrelor didactice care au activat la nivelul comunei Găgești.

În sate, existau mai mulți rapsozi populari, organizați uneori în mici formații de muzică populară ce cântau la hora satului, baluri și alte evenimente. La Tupilați au fost o serie de rapsozi, cunoscuți din vremurile de demult, Mitre David (Ghebosul) la cimpoi și cobză, Chicu Ciobanu la clarinet, fluier și vioară,

⁵¹¹ „Vremea nouă”, nr. 169, din 9 mai 1968, p. 3.

Gheorghe Mihal la vioară, Dima Georgel la toabă, Ștefan David la vioară, Toader David, Vasile David (Doboșeru), Marin David și Dima Georgel, toți băteau tobele. La Găgești, Bălan Ilie la fluier, Juncu Ioan la fluier, Gheorghe Juncu la vioară, Nelu Juncu la acordeon ș.a. aceștia încântând mulți ani, duminică de duminică, cetățenii.

Dincolo de artiști locali, comuna dispunea, începând cu anul 1960 și de proiecție cinematografică, prezentând în toate satele comunei diverse producții cinematografice cu filme de epocă, multe despre al Doilea război mondial. Sufletul acestei activități a fost Gheorghe Duhan (Gîgă), pentru o perioadă îndelungată. Aceste întruniri, sub egida căminului cultural, reprezentau un prilej de relaxare și socializare, atât pentru adulți, dar în special pentru copii și tineri, înregistrându-se un număr sporit de spectatori. În anul 1970, numărul spectatorilor care au vizionat filme a fost de 6.876 pe stagiune.

d) Inițiative culturale actuale

Activitățile culturale de astăzi la nivelul comunei Găgești, prezentate într-un calendar al acestora pentru anul 2024, pe site-ul instituției, cuprinde toate evenimentele culturale ce se desfășoară pe fiecare lună din an și care trebuie evidențiate, astfel:

- Ianuarie: Ziua Culturii Naționale „Mihai Eminescu” (13 ianuarie), „Unire-n cuget și-n simțiri” (21 ianuarie), „O scrisoare pierdută la... bibliotecă”;
- Februarie: Ziua Internațională a cititului împreună, Orientarea școlară și profesională, Ziua Națională a Lecturii;
- Martie: „Creangă – prietenul copiilor”, „Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim”, „Parfum de primăvară și mărtișoare Eco”, „Cât e de drag cuvântul sacru mama”;
- Aprilie: Ziua Păcălelilor (1 aprilie), Ziua Internațională a Cărții pentru copii (2 aprilie), Ziua Mondială a Cărții și a Drepturilor de Autor;
- Mai: Ziua Europei (9 mai, expoziție de carte online), Sărbătoarea Înălțării Domnului, Ziua Eroilor, Regimul alimentar sănătos;
- Iunie: „E ziua ta, copile drag!” (1 iunie), „Să vorbim despre copilărie cu Ion Creangă”;
- Iulie-August: „Biblioteca de vacanță”, „Biblioteca – prietena copiilor”;
- Septembrie: „Armonii de toamnă la bibliotecă”;
- Octombrie: „Un dar pentru bunici”, Ziua Educației;
- Decembrie: „Marea Unire, un vis de veacuri împlinit”, „Sărbătorile de iarnă, bucuria copiilor”;
- activități dedicate preșcolarilor, elevilor și adolescenților, considerându-i viitorul public adult, dar și animații culturale adaptate adulților și persoanelor vârstnice. Se vor continua parteneriatele cu instituțiile din comună și se va menține deschiderea către colaborări cu toți cei interesați.

Comuna oferă locuitorilor o gamă diversificată de activități culturale prin intermediul Bibliotecii comunale Găgești, care deține un fond de 11.511 volume, al Muzeului sătesc, ce păstrează 430 de obiecte de arheologie și etnografie specifice zonei și prin colaborarea fructuoasă cu școlile din comună, unde activează și grupul de dansuri populare „Boboceii Elanului”.

e) Biblioteca comunală*

În comuna Găgești nu a fost o bibliotecă comunală în adevăratul sens al cuvântului, decât odată cu apariția școlilor primare, învățătorii existenți, înființând și mici biblioteci școlare din venitul acestora, neavând o evidență clară în acest sens. Mici biblioteci existau și la nivelul bisericilor așa cum reiese din chestionarele transmise de preoții de la bisericile din satele comunei către episcopia Hușilor. La Giurcani, este menționat învățătorul Ioan Chichiță care a înființat o bibliotecă școlară în anul 1929.

Biblioteca comunală Găgești, prof. Ioan Iacomî și prof. dr. Ionescu Nicolae

În toate școlile din satele comunei existau la începutul anului 1960, câte o mică bibliotecă școlară, iar odată cu înființarea școlilor generale de 7 și apoi de 8 clase, a existat și obligația fiecărei școli de a înființa biblioteci școlare. La început, acestea aveau un fond de carte mai mic, 200-300 de exemplare, numărul acestora crescând an de an, ajungând prin anul 1970, la un fond de carte de peste 9570 volume la nivelul întregii comune. La școala din Tupilați, în anul 1969,

* Multe dintre informațiile legate de bibliotecă ne-au fost furnizate de bibliotecara Antoaneta Goraș, printr-un interviu realizat în februarie 2025. Pe această cale îi mulțumim pentru ajutorul oferit.

exista un fond de carte de 1570 volume conform unui inventar al profesoarei Nedelcu Sofia care avea în administrare și biblioteca școlară.

La centrul de comună, încă din anii '60, figurează o bibliotecă comunală la Găgești, înființată cu rolul de coordonare a bibliotecilor școlare din comună, însă nu există documente care să arate activitatea acesteia. Deși data exactă a înființării nu este documentată, mărturii ale foștilor bibliotecari și localnici indică faptul că biblioteca a funcționat la școli, așa cum am precizat mai sus încă din perioada 1950-1960, inițial ca biblioteci școlare în toate satele comunei.

În 1960 la Școala primară din Giurcani, exista un fond de carte de aproximativ 880 volume, majoritatea cărților provenind din donații ale învățătorilor Surdu Rada și Surdu Gheorghe, cu un conținut predominant în limba rusă, reflectând originea etnică basarabeană a acestora.

La școala din Peicani, în 1970, fondul de carte era de aproximativ 1950 volume, iar la școala din Popeni de Elan, învățătorul Neculai Munteanu a avut inițiative culturale importante, înființând și o casă de citit, dotată cu o bibliotecă școlară ce cuprindea 186 de volume. De asemenea, acesta a organizat și o șezătoare culturală în cadrul căreia a prezentat o recenzie a cărții „Moromeții”.

Treptat, activitatea bibliotecilor școlare s-a diminuat, dispărând o parte din fondul de carte, în momentul de față inventarul bibliotecilor școlare a fost în mare parte preluat de Biblioteca Comunală Găgești, înființată după anul 1990 și care deservește interesele de studiu ale elevilor, dar și cu rol de educație și recreere a locuitorilor comunei, oferind acces gratuit la un fond de carte de peste 11.500 volume. Instituția funcționează sub autoritatea Consiliului local Găgești și este coordonată metodologic de Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui.

De-a lungul timpului, biblioteca a funcționat în spații improprii. În prezent, biblioteca ocupă un spațiu de aproximativ 50 mp în fosta clădire a primăriei Găgești, cu două încăperi destinate depozitării și lecturii: prima pentru împrumut cu acces liber la raft și dotată cu calculatoare cu acces la internet, iar a doua amenajată ca sală de lectură. În 2010, biblioteca a fost printre primele din județ care au beneficiat de echipamente IT moderne, prin programul internațional *Global Libraries*, inițiat de Fundația Bill & Melinda Gates și implementat în România prin Fundația I.R.E.X., cu sprijinul Asociației Naționale a bibliotecarilor și bibliotecilor publice din România, în cadrul programului *Biblionet – Lumea în biblioteca mea*.

În perioada 2019-2023, biblioteca a înregistrat 5.751 utilizatori noi și un total de 14.595 utilizatori activi, oferind servicii diverse precum împrumutul de cărți și materiale audio-video, acces la internet, precum și activități instructiv-educative și recreative. În 2023, numărul total al beneficiarilor serviciilor a fost de 33.943, dintre care 20.791 au accesat serviciile direct în bibliotecă, iar 13.152

au participat la activități culturale și educative. Dintr-o evidență a bibliotecii privind utilizatorii noi și cei activi pe ani, rezultă că în perioada 2018-2022, Biblioteca Comunală Găgești a înregistrat un număr variabil de utilizatori noi înscriși și activi, după cum urmează: în 2018 – 56 noi înscriși și 351 utilizatori activi, în 2019 – 20 noi înscriși și 293 activi, în 2020 – 28 noi înscriși și 140 activi, în 2021 – 46 noi înscriși și 196 activi, iar în 2022 – 35 noi înscriși și 203 activi, cu o medie anuală de aproximativ 37 utilizatori noi și 237 utilizatori activi.

Biblioteca comunală, prin vocea d-nei bibliotecare șefe Antoaneta Goraș, o persoană cu mult spirit de inițiativă, invită toți sătenii să iubească cartea, considerând-o cel mai bun și sincer prieten, sursă neîntreruptă de cunoștințe și sfaturi și care însoțește omul pe tot parcursul vieții. Aceasta menționează că biblioteca se adresează unor categorii diverse: preșcolari, elevi (învățământ primar, gimnazial și liceal), studenți, adulți (26-40 ani, 41-60 ani), persoane de vârstă a treia (peste 61 ani), precum și grupuri defavorizate, cum ar fi șomeri, persoane private de libertate sau cu dizabilități, așa cum rezultă din evidența existentă azi. Deși biblioteca nu dispune de o identitate vizuală proprie (logo, misiune, viziune, valori) și nu are un site web sau blog, își promovează activitatea prin pagina de Facebook și pe site-ul Primăriei, la compartimentul cultură.

Am putut constata că biblioteca se implică activ în viața culturală a comunei, fiind un centru generator de situații comunicaționale utile pentru utilizatori, oferind spații de reflecție, creativitate, studiu, cercetare și organizare de evenimente culturale și recreative. Printre activitățile organizate se numără marcarea unor evenimente importante, cum ar fi aniversările sau comemorările personalităților marcante din diverse domenii și sărbătorirea realizărilor istorice ale poporului român sau altor popoare. Cartea reprezintă elementul central al tuturor acestor activități, abordată atât din perspectiva conținutului, cât și din cea biblioteconomie.

Evenimentele importante organizate includ expoziții de carte ale unor autori locali, județeni și naționali, adesea legate de aniversări istorice, cuprinzând și documente relevante. În colaborare cu alte instituții educaționale din comună, biblioteca organizează serbări, dezbateri pe teme diverse, precum educația religioasă (în parteneriat cu biserica), sănătatea (în colaborare cu dispensarul), educația gospodărească (cu sprijinul Consiliului Local) și concursuri tematice (în parteneriat cu școala). De asemenea, se desfășoară ore de povești pentru preșcolari și școlari mici (în colaborare cu grădinița și școala) și șezători literare pentru publicul de vârstă a treia.

În anul 2025, biblioteca și-a continuat activitatea în parteneriat cu instituțiile locale, precum școala, biserica, căminul cultural, primăria și căminul pentru vârstnici, urmărind să organizeze cât mai multe activități care să atragă non-utilizatorii, să dezvolte relațiile publice și să atragă sponsori.

f) Muzeul satului

Găgești, o așezare situată pe Valea Elanului, pe cursul mijlociu al pârâului Elan, între două coline de deal, a avut ideea înființării unui muzeu sătesc de către inimosul învățător Marin Rotaru de la școala din Giurcani, încă din anul 1972. Marin Rotaru a început, împreună cu elevii, colectarea unor obiecte și dovezi reprezentative ale existenței umane pe aceste meleaguri, acțiuni prezentate în ziarele vremii. *În satul Giurcani, comuna Găgești, în incinta școlii, fîiîțează, de*

Inaugurarea Muzeului Satului -2013

*mai bine de un an, un muzeu arheologic. Organizarea lui a început în mai 1972, când, în urma unor săpături, a fost descoperit un bogat inventar ceramic, datând din secolul al IV-lea al erei noastre.*⁵¹²

Pasionați de istoria patriei și a locurilor în care s-au născut, copiii de la Școala generală din Giurcani (județul Vaslui) au organizat în vara anului 1973 un muzeu școlar, demn de toată lauda. Rod al investigației a peste 50 de așezări de interes arheologic muzeul cuprinde o bogată colecție de ceramică datând din sec. IV-lea e.n. precum și arme și podoabe din paleolitic. Constituiți în cercul „Micii arheologi“, elevii din Giurcani sunt acum pe calea realizării unei noi secții a muzeului lor — secția de etnografie — pe care ei o doresc reprezentativă pentru zona în care este așezată localitatea Giurcani, se arată în ziarul România Liberă.⁵¹³ În 1973, la școala din Giurcani a fost fondat un mic muzeu școlar, menționat de ziarele vremii care arătau în mod elogios că, colecția muzeului școlar din Giurcani, comuna Găgești, s-a îmbogățit cu șase vase funerare din Epoca Bronzului, descoperite în împrejurimile satului.

⁵¹² „Vremea nouă”, nr. 1725 din 14 septembrie 1973, p. 2.

⁵¹³ „România liberă”, nr. 9003 din 4 octombrie 1973, p. 14.

Materialele colecționate în anii '70 și '80 ai secolului trecut ar fi putut constitui baza unui muzeu sătesc la nivelul comunei Găgești, încă din acei ani, însă din păcate inițiativa nu a găsit sprijinul necesar. O bună parte din exponate, piese de patrimoniu cultural descoperite în siturile și necropolele cercetate, au fost donate Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad (1200 piese) și Muzeului Județean din Vaslui (1700 piese), iar altele au rămas depozitate în casa și curtea învățătorului Marin Rotaru din satul Giurcani.

În anul 1999, prof. Ion Diaconu a identificat în județul Vaslui, mai multe colecții, unele organizate în muzee sătești, altele nu, printre care și colecția de arheologie Marin Rotaru din Giurcani. Acesta arată că majoritatea colecțiilor din muzeele sătești sunt rodul anilor '80 - '90, fiind perioada în care satele, așa cum le cunoaștem noi tradițional, începeau să suporte transformări substanțiale, atât ca întindere și arhitectură, cât și demografic și ca mentalitate, iar apariția muzeelor sătești a fost o reacție reflexă de apărare și păstrare a valorilor culturale românești.

Aspecte Din Muzeul Satului „Valea Elanului”, Colecția Marin Rotaru, Găgești - 2023

În anul 2013, prin inițiativa învățătorului Marin Rotaru, în satul Găgești, în sala fostei primării, a fost înființat un mic muzeu sătesc, organizat cu două secții: arheologie și etnografie. Muzeul sătesc din Găgești păstrează astăzi peste 430 de obiecte de arheologie și etnografie specifice zonei. *Secția de arheologie* cuprinde ceramică, alte obiecte din lut, fragmente de amfore, răzuitoare de silex, ciocane de piatră, precum și obiecte din fier și aliaje de cupru, toate descoperite în zonă. Exponatele sunt însoțite de un afișaj cu fotografii și documentații care ajută vizitatorii să înțeleagă viața de odinioară în aceste meleaguri. *Secția de etnografie* conține unelte folosite în viticultură, obiecte casnice, haine și alte piese reprezentative pentru viața rurală tradițională.

Menționăm și faptul că, un adevărat muzeu în aer liber și o cameră amenajată cu numeroase obiecte de artă, unele sculptate chiar de autor, se găsesc

în gospodăria învățătorului Marin Rotaru. Prin amabilitatea d-nei Teodorina Rotaru, o parte din această colecție a fost documentată și pusă în valoare, reflectând pasiunea pentru arheologie și sculptură a regretatului învățător.

În anul 2013, mici muzee școlare, denumite *Colț etnografic*, au fost înființate la școala din Peicani și la școala din Găgești, amplasate chiar la intrarea în școli. Acestea cuprind expozate interesante, create și întreținute de elevi și cadre didactice, fiind vizitat anual de membrii comunității, răspunzând astfel unei necesități culturale locale și ilustrând tradițiile și obiceiurile păstrate de-a lungul secolelor în zonă.

Muzeul sătesc trebuie să fie mereu prezent în viața comunității, iar implicarea locuitorilor este esențială, prin donarea și conservarea vestigiilor locale, dar și prin păstrarea mărturiilor și amintirilor legate de principalele evenimente din sat. Organizarea unui muzeu sătesc nu este o sarcină ușoară, iar cei care se dedică acestei activități investesc timp, bani și eforturi considerabile și trebuie să aibă o bună cunoaștere a tradițiilor locale, a comunității și a contextului istoric al zonei.

De aceea, muzeul sătesc de la Găgești este indispensabil acestei comunități pentru păstrarea identității și culturii locale, mai ales într-o perioadă în care satele se depopulează, iar mulți tineri se mută în orașe. Acest muzeu poate contracara sentimentul de dezrădăcinare pe care îl resimt mulți *țărani orășeni* și pot conserva zestrea materială lăsată de strămoși.

Având în vedere activitatea susținută a învățătorului Marin Rotaru, care timp de peste 40 de ani a desfășurat o intensă muncă culturală, educativă, arheologică și cetățenească, ar fi o bună ocazie pentru expunerea tuturor obiectelor, inclusiv a celor din casa și curtea proprie, într-un singur spațiu adecvat acestei activități, organizat pe secțiuni, astfel încât să corespundă normelor de înființare a unui muzeu sătesc, cu statut oficial, legat de o instituție județeană.

Propunerea consiliului local Găgești, pentru ca muzeul sătesc de la Găgești să poarte numele fondatorului acestuia, adică *Muzeul Marin Rotaru - Valea Elanului*, este un semn de recunoaștere a eforturilor și pasiunii sale, este o măsură binevenită.

g) *Bogăția culturală a comunei Găgești*

Obiective ce pot fi valorificate

Inițiative locale care să aibă în vedere și alte obiective ce ar putea sta în atenția autorităților locale și județene, pentru mărirea potențialului turistic al zonei ar fi:

a) biserica veche „Sfântul Dumitru” din Tupilați, construită în 1864, clădire veche, ce ar fi putut fi considerată clădire de patrimoniu, ar putea servi pentru înființarea unui muzeu dedicat istoriei și valorilor bisericii din acest colț de țară,

care pe lângă spațiile expoziționale, s-ar putea organiza anual sărbători ale satelor și manifestări culturale care să includă comunicări științifice, lansări de carte și spectacole de muzică populară, în vederea menținerii vie a tradițiilor și cunoașterii istorice.

b) punerea în valoare a unor obiective cultural-turistice de interes local de pe Valea Elanului: călătorii care vizează satele comunei Găgești unde se pot vedea numeroase obiective cum ar fi vestigiile arheologice și bogatul patrimoniu cultural al zonei.

Conform listei monumentelor istorice din 2015, publicată de Ministerul Culturii, Direcția Patrimoniu, în comuna Găgești se află câteva situri arheologice și necropole importante pe care le enumerăm:

- situl arheologic de la Giurcani, situat la circa 2 km sud de sat, pe o distanță de aproximativ 9 km între râul Elan și șoseaua spre orașul Murgeni, pe teren arabil (tarla 54, parcela 1128 în comuna Găgești și tarla 6, parcela 36 în orașul Murgeni).
 - necropola de la Giurcani, aflată în aceeași zonă și parcele cadastrale, datând din secolele II-IV d.Hr., din epoca romană.
 - o a doua necropolă în aceeași zonă, parte a patrimoniului arheologic al comunei.
- Aceste situri oferă o perspectivă valoroasă asupra istoriei și culturii locale, fiind atracții importante pentru pasionații de arheologie și istorie.

O serie de alte obiective culturale remarcabile, cum ar fi:

*Piese din muzeul în aer liber
Casa Marin Rotaru - Giurcani*

- Muzeul în aer liber, situat în ograda fostului învățător Marin (Dide) Rotaru din satul Giurcani;
- Troița de la Peicani.
- Monumentul eroilor din fața primăriei Găgești;
- Biserica veche din satul Tupilați (1785-1787), cu hramul Sfântul Dimitrie;
- Biserica veche din Peicani (1898), cu hramul „Sfântul Nicolae”;
- Cimitirul eroilor din satul Tupilați(1950)
- Biserica din satul Găgești (1883) ;
- Biserica din satul Giurcani, ctitorie a familiei Aglaia și Constantin Corbu(1887-1895);

- Sărbătoarea hramurilor bisericilor din satele componente, evenimente importante pentru comunitate, sărbătorite conform tradițiilor locale;

Grup vocal Găgești condus de Elvira Pomană - 1985

- Festivalul local, „La horă-n sat”, care are loc în ultima duminică a lunii august, la centrul comunal Găgești, eveniment ce contribuie la promovarea valorilor locale și la atragerea vizitatorilor dornici să descopere frumusețea Văii Elanului și a întregii comune, constituie, împreună cu celelalte obiective turistice prezentate, o valoare inestimabilă pentru comuna Găgești;
- Valea Elanului cu pitorescul ei.

7.3. SPORTUL DE MASĂ

Prin adresa cu nr. 14224 din 17 decembrie 1934, Oficiul Național de Educație Fizică, trimite primăriei comunei Găgești, solicitarea de popularizare a revistei, „Buletinul Educației Fizice” prin învățătorii de la sate și prin orice alte mijloace, *a principiilor sănătoase care stau la baza unui popor, în vederea redresării și regenerării poporului român...și canalizarea tineretului pe principii sănătoase* (vezi anexa 2), iar dintr-o altă adresă, a aceluiași oficiu, aflăm că exista în anul 1934 în comuna Găgești *un lot de tir și sport în suprafață de 5 hectare, aprobat a fi arendat pe o perioadă de 2 ani săteanului Vasile I. Profir cu suma de 240 lei /ha* (adresa nr. 3847 dec. 1934, - vezi anexa 2). Aceste aspecte prezentate, ne arată interesul statului pentru sport în perioada interbelică.

Cu toate acestea la nivel de comună sportul de masă a început să prindă la populație după anul 1950, odată cu înființarea Asociației Sportive „Progresul”. Această asociație sportivă a înființat și prima echipă de fotbal de la nivelul comunei Găgești, care a activat în campionatul local, regional și județean, fiind de multe ori în primele locuri ale clasamentelor competiționale.

Din documente reiese că în anul 1959, comuna Găgești dispunea de o bază sportivă importantă și participa anual la diverse competiții sportive. Un moment notabil a fost participarea în finala *Cupei tineretului de la sate* din anul 1972, desfășurată la Bârlad, unde comuna a fost reprezentată atât de echipa masculină, cât și de echipa feminină de handbal. Handbalistele din Găgești au avut o prestație remarcabilă, câștigând clar finala Cupei, *Întrecerea fetelor a fost pasionantă, iar handbalistele din Găgești au triumfat la mare luptă, învingând echipa din Todirești cu 5-4 (3-1), pe cea din Deleni cu 13-1 (6-1), iar în finală au învins formația din Vulturești cu 6-4 (1-2)*.⁵¹⁴

Baza sportivă din satul Giurcani amenajată din anul 1959, avea un teren de fotbal, o pistă de alergare și alte facilități pentru practicarea sportului de masă.⁵¹⁵ Timp de peste 40 de ani, echipa de fotbal a comunei Găgești, Progresul Găgești, a susținut numeroase meciuri importante pe terenul de la Giurcani, evoluând în majoritatea timpului în divizia județeană. Ea a promovat în campionatul regional de fotbal din anul 1964, iar primul meci din această divizie l-a avut cu echipa Foresta Ciurea. Din păcate, scorul a fost nefavorabil echipei din Găgești.⁵¹⁶

Echipa a participat de asemenea la diverse competiții județene printre care, *Cupa tineretului de la sate*, susținând un meci memorabil în finala ediției din anul 1973, la Murgeni, între echipa gazdă, Flacăra Murgeni, și Progresul Găgești. După 90 de minute, scorul a fost egal, 1-1, iar câștigătoarea a fost

⁵¹⁴ „Vremea nouă”, nr. 1379 din 2 august 1972, p. 2.

⁵¹⁵ „Flacăra Iașului”, nr. 4140 din 24 decembrie 1959, p. 2.

⁵¹⁶ „Flacăra Iașului”, nr. 5612 din 23 septembrie 1964, p. 3.

decisă prin executarea a câte cinci lovituri de la 11 metri. Jucătorii gazdelor, C. Ciobotaru, V. Antohi și Zlat, au înscris de trei ori, *în timp ce pentru Găgești au marcat Lefter și V. Mocanu*. Scorul final la departajare prin penalty-uri a fost de 4-3 în favoarea, Flacăra Murgeni, cucerind titlul de campioană județeană.⁵¹⁷

Dintre jucătorii de fotbal care s-au evidențiat în mod deosebit de-a lungul timpului în competițiile sportive din comuna Găgești, amintim pe: Buta Cornel, jucător la F.C. Brașov, Rapid, Dinamo, Poli Iași, Anghel Viorel jucător la Ceahlăul Piatra Neamț, Timofte Tiberiu și Moisă Gică jucători la Mecanica Vaslui, iar în plan local, la echipa Progresul Găgești s-au remarcat: Mocanu Valentin, Lefter Alexandru, Goanță Nicu și alții.

În imaginea alăturată, prezentăm o echipă de fotbal matură, bine consolidată, ce a făcut cinste comunei Găgești, în anul 1974.

-în rândul de sus de la stânga la dreapta: Vasile Necula, Lefter Săndel, Mocanu Valentin, Crăciun Ion, Buta Ghiță;

-în rândul de jos: Costel Mihăilă, Constantin Borș, Mihai Stafie, Nicu Goanță, Titi Sârghi, Gheorghe Iancu.

Dintre jucători la alte discipline sportive, s-au remarcat:

- la handbal, jucătoarea Pavel Georgeta din Găgești, a jucat la Precizia Vaslui;
- la rugby, s-a remarcat Căuia Gelu din Peicani, a jucat la Rulmentul Bârlad, fiind cooptat și la echipa națională. Din satul Tupilați s-a remarcat în activitatea sportivă națională tânărul Sorin Ene, care a participat la numeroase competiții de alergare-Cross, obținând o serie importantă de medalii: 18 medalii de aur, 11 medalii de argint și 9 de bronz. Recent, acesta a câștigat locul I la ultra-maratonul Arad. Încă participă și astăzi la activități sportive în competiții de

⁵¹⁷ „Vremea nouă”, nr. 1706 din 22 august 1973, p. 2.

alergare, ultima, desfășurându-se pe data de 4 octombrie 2025, unde a obținut locul II, cu un important club de alergare din București.

Din comuna Găgești s-a evidențiat ca arbitru divizionar de fotbal, Ioan Manole, născut la Giurcani, Vaslui, menționat de ziarul *Renașterea Bănățeană* din Timișoara, în anul 1993.⁵¹⁸

Astăzi, echipa de fotbal și-a schimbat denumirea în, Fotbal Club Viitorul Găgești, care activează în liga a 5-a, desfășurându-și meciurile pe același stadion din Giurcani în cadrul A.J.F. Vaslui.

De menționat și faptul că în anul 2008 a fost dată în folosință în satul Găgești o sală de sport modernă realizată prin Ministerul Lucrărilor Publice Dezvoltării și Administrației cu o valoare de 1 088 392 lei, unde se desfășoară competiții sportive, atât cele școlare cât și ale tineretului.

Baza Sportivă cu sală de sport – Sat Găgești, 2026

⁵¹⁸ „Renașterea bănățeană”, nr. 883 din 25 ianuarie 1993, p. 6.

CAPITOLUL VIII – VALEA ELANULUI ȘI PITORESFUL COMUNEI GĂGEȘTI

Comuna Găgești, este amplasată pe Valea Elanului, situată pe DJ 244 B, la 14 km distanță față de târgul Murgeni și la 55 km de municipiul reședință a județului Vaslui. Dacă vrei în una din zile să ajungi în comuna Găgești, poți urma traseul drumului județean amintit, plecând din orașul Murgeni, altădată un simplu târg moldovenesc, azi cu statut de oraș, treci peste calea ferată Bârlad-Fălciu, ocolind curtea Liceului Tehnologic „Ghenuță Coman”, te vei încadra apoi pe șoseaua amintită mai sus ce străbate în mare parte toate satele comunei Găgești așezate ca un șirag de mărgele pe toată distanța de aproximativ 20 km.

Pe acest traseu, (de pe aici), pe coamele și în văile acestor dealuri, se mai pot vedea și astăzi urmele vechiului drum *al Brăilei*, pe șleaurile lui, se pare că a mers Petru Rareș („Măjariul”) ce mâna către Moldova de Sus, carele cu pește adus de la Dunăre și așa cum spune legenda, *pe acest drum de la Galați, în valetul 7035 (1527), ghenarie, 20, după ce s-a pogorât în vadul Docolina (Crasna de azi), i s-a adus vestea că este ales domn al Moldovei*.⁵¹⁹

Drumul merge șerpuit și numai după aproximativ șase km de mers înspre nord, vei intra pe teritoriul administrativ al comunei Găgești, în zona numită „Argeaua”, iar peste încă doi km și jumătate intri deja în primul sat al comunei, numit Giurcani, sat vechi răzășesc. Drumul continuă spre nord traversând celelalte sate ale comunei, Peicanii pe partea dreaptă, Găgeștii, Popeni de Elan și Tupilații, pe partea stângă, toate fiind străbătute de râul Elan. Dacă nu dorești să oprești în unul din sate, poți continua drumul până la podul din beton ce trece peste pârâul Vutcani numit și Ceretoaia și vei ieși imediat din comuna Găgești, de unde, mergând mai departe, poți ajunge în comuna Crețeștii de Sus, unde intri în DN 24 B (E581), ce duce în municipiul Huși sau spre Crasna și municipiul Vaslui.

Comuna Găgești, face parte dintr-un teritoriu cu o tradiție îndelungată în cultura viței de vie, dealurile din zonă fiind recunoscute încă din vechime pentru podgoriile lor apreciate și astăzi, pentru calitatea vinurilor produse, confirmând astfel legătura istorică și economică a zonei și a comerțului care s-a făcut din cele mai vechi timpuri. Iar vinul, acest produs alimentar a putut fi mult apreciat în zonă, constatare întâlnită chiar și în scrierile lui Dimitrie Cantemir care arată că, după vinul de Cotnari, cel de la Huși, din Ținutul Fălciului este socotit cel mai bun, *..al doilea după el (Cotnari, n.n), este socotit vinul care se face la Huși, în ținutul Fălciului*.⁵²⁰

⁵¹⁹ Ion Neculce, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ediție critică, 1955, p. 110.

⁵²⁰ Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Editura Academiei R.S.R., București, 1973, p. 111.

Satele comunei Găgești sunt așezate între culmile înalte ale dealurilor și pâraul Elan, unde sătenii și-au ridicat așezări statornice pe pantele acestora, uneori ascunse cu casele construite pe lungimea drumului amintit, de la nord la sud. Suprafața agricolă a comunei se află în zona de contact dintre Dealurile Fălciului și Depresiunea colinară Horincea-Elan-Prut, iar cea mai mare pondere o ocupă platoul înalt al Hulubățului, situat la vest de Valea Elanului și mărginit de Dealurile Copăceana și Fălciului la est ce domină impunător văile în care se găsesc satele care aparțin sau au aparținut cândva comunei Găgești. De pe această înălțime se pot cuprinde cu privirea întinse terenuri agricole, străbătute de drumuri laterale, băătorite de carele ce au brăzdat odinioară în lung și-n lat moșiile unor familii boierești importante, precum, Costache, Lambrino, Cerchez, Rosetti, Juvara, Corbu, etc., dar și ale răzeșilor și clăcașilor acestor sate, lăsând urme adânci în istoria acestor locuri, iar prin amplasarea ei în această zonă naturală a influențat profund așezările umane, densitatea populației, ocupațiile, modul de viață și tipologia comunităților.

Valea Elanului, renumită în trecut pentru așezările sale răzeșești, unele locuite și astăzi, este o zonă amintită în scrierile lui Ion Neculce și Dimitrie Cantemir, *odinioară acoperită de codri nepătrunși și străbătută de izvoare bogate*, așa cum o descrie cu o măiestrie aparte, istoricul Gheorghe Ghibănescu și care rămâne până în prezent un peisaj impunător, nealterat de explorări, iar aspectul ei e din cele mai pitorești și dacă te încumeți să mergi în zi de vară cu trăsura de la Nord la Sud, de-a lungul Văii, *acesta este în parte obositor de rariștea așezărilor și a satelor relativ mici ce se afla pe cursul lui, însă e cu îndestulare răsplătit prin varietatea priveliștii ce ți se desfășoară pe dreapta drumului în timp ce, pe stânga ai coaste de dealuri râpoase în loc. Și tot pe dreapta o serie de deschizături de văi în care au descălecat din cele mai vechi timpuri sate nenumărate de răzeși și de mari proprietari, lăsând tocmai cursul principal al Elanului gol de sate, din cauza împrejurărilor istorice petrecute pe aceasta vale. Pământul e negru vegetal, căci abia în timpurile noastre s-au desfundat pădurile, care în vechime se țineau lanț, formând codri merei până în revărsarea Elanului.*⁵²¹

Întregul areal seamănă cu un covor uriaș, cu nuanțe variate de la verdele gălbui al pășunilor de pe versanții abrupti, până la verdele intens al porumbului, care răspândește în aer pulberea fină a polenului în timpul verii, *privirea călătorului se odihnește și pe lanurile de grâu coapte sau deja secerate, cu nuanțe galben-albicioase întinse pe șesuri, în văile afluate sau în jurul satelor cu case cochete, vopsite cu var alb, acoperite cu olane roșii, mici dar*

⁵²¹ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VII, p. I-IV.

*încântătoare, case care sunt adevărate bijuterii ale unei tradiții românești multiseculare, ridicate pe vetre getice milenare.*⁵²²

Satele comunei Găgești, situate la granița dintre luncă și dealuri, se remarcă printr-un pitoresc aparte, oferit de diversitatea formelor de relief și a vegetației bogate care însoțește drumul asfaltat ce traversează comuna, dar și de modul tradițional în care sunt dispuse și construite casele, parcurgând acest drum pe toată lungimea sa de pe Valea Elanului, îi oferă călătorului ocazia de a descoperi aceste așezări vechi, răzeșești, devenite moșii ale familiilor menționate, tot mai atractive astăzi, datorită imaginii lor și a vestigiilor ce atestă urme de locuire preistorică dar și a obiectivelor încă prezente. Amplasate în zone neexpușe inundațiilor, aproape de resursele vitale precum, apă, lemne pentru foc, fânețe, terenuri agricole, islazuri pentru creșterea animalelor și locuri de refugiu, aceste sate reprezintă o moștenire valoroasă ce trebuie păstrată și conservată, pentru că ele au contribuit semnificativ la păstrarea unității de neam și limbă în acest teritoriu.

De-a lungul timpului, multe dintre proprietățile de pe Valea Elanului au aparținut unor mari boieri, sfetnici de divan, voievozi, răzeși de seamă, înalte fețe bisericești și vornici de poartă, conferind zonei o valoare nobiliară deosebită. Această regiune a dat Moldovei două familii domnitoare importante, cea a Cuzeștilor și cea a Cantemireștilor, alături de numeroase alte familii de înalți dregători și nobili moldoveni, precum: Cerchez, Rosetti, Palade, Costache, Iamandi, Catargiu sau Boldur, făcând din această zonă una dintre cele mai interesante din sud-estul Moldovei și chiar din întreaga țară. Prin familiile Cantemir și Cuza, zona a oferit domnitori ai Moldovei, printre care: Constantin Cantemir (1685-1693), Dimitrie Cantemir (1693, 1710-1711), Antioh Cantemir și Alexandru Ioan Cuza (1859-1866).

În plan spiritual, neamul Costache a avut o influență majoră, reprezentată de Mitropolitul Moldovei Veniamin (Vasile) Costache, care a ocupat funcțiile de Episcop de Huși, Episcop de Roman și Mitropolit al Moldovei în mai multe rânduri, între anii 1792 și 1842. Afirmarea acestor familii în plan politic și spiritual s-a bazat pe condiția lor socială, financiară și funciară, care le-a permis să dețină poziții importante în stat și biserică. Moșiile din satele comunei Găgești au fost deținute pe perioade îndelungate de mari boieri și fețe bisericești, amintind aici pe mitropolitul Veniamin Costache care a fost proprietar al moșiei Tupilați, alături de alte familiile boierești care au stăpânit satul Tupilați cum ar fi cei din neamul Rosetti, Palade și Cerchez, sau din cei din neamul Catargiu, Lambrino, la Găgești și Peicani, sau la Giurcani și Brăițeni, pe cei din neamul Costache, Greceanu, Corbu, Botez, la Popeni de Elan pe Rosetti, Calimachi, Juvara, Cerchez, iar la Urdești pe Greceanu, Costache și mulți alți boieri de rang mai mic.

⁵²² Ion Diaconu, *Valea Elanului văzută de pe Movila lui Mârzac*, în „Elanul”, nr. 13/ 2001.

a) Pe urmele mitropolitului Veniamin Costache

Mitropolitul Veniamin Costache - 1843

Mitropolitul Veniamin Costache, cea mai importantă figură a regiunii, datorită funcției înalte pe care a deținut-o în biserică, provine din familia Costache, o familie bogată și influentă în viața politică a Moldovei timp de aproximativ 300 de ani. Familia Costache a deținut proprietăți în mai multe zone ale Țării Moldovei, inclusiv în Ținutul Fălciului, iar interesul pentru genealogia acestei familii a apărut în anul 1842, când mitropolitul Veniamin Costache a fost silit să demisioneze. Atunci, căminarul Iordache Mălinescu – Văleni a publicat *Spîța preosfințitului proin Mitropolit Veniamin Costache*, în care l-a inclus printre strămoșii acestuia și

pe Boldur, vornicul lui Ștefan cel Mare și eroul de la Lenteșți. Această origine a fost acceptată și susținută de istorici precum Costandin Sion, Gheorghe Ghibănescu și Virgil Caraivan, care au observat că multe moșii ale vornicului Boldur au ajuns în stăpânirea familiei Costache. Recent, genealogia familiei a fost studiată în detaliu de Ion T. Sion, dar în special, de prof. dr. Elena Monu, care a scris o lucrare interesantă: „Familia Costache. Istorie și genealogie - 2011”.

Moșia Tupilați, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, ajunge în posesia lui Grigoraș Costache, tatăl mitropolitului Veniamin Costache, care a moștenit totodată și alte proprietăți importante, precum seliștea Coroteni, satele Mălăiești și Vutcani. După moartea lui Grigoraș, în jurul anului 1782, moșiile au fost împărțite între frați, iar satul Tupilați a revenit Elenei (devenită ulterior monahia Elisaveta), sora lui Veniamin Costache, care a deținut moșia până în 1793, când s-a călugărit și a donat moșia Tupilați, fratelui său, Veniamin Costache, care devenise episcop de Huși.⁵²³

Elena (Elisaveta), călugărindu-se, a fost mai întâi stareță la mănăstirea Socola apoi timp de 32 de ani stareța mănăstirii Agapia, acolo unde a și murit. Data exactă a decesului ei nu este cunoscută, dar se presupune că s-a petrecut între 1831 și 1833, deoarece în 1840 a avut loc dezgroparea pentru comemorarea a 7 ani de la moarte. Cu această ocazie, mitropolitul s-a întristat foarte mult când a descoperit că trupul surorii sale era încă legat, adică „neputrezit”.

⁵²³ Elena Monu, *Familia-Costache-Istorie-genealogie*, 2011, p. 82.

În ceea ce-l privește pe Veniamin Costache, el a stăpânit efectiv moșia Tupilați doar timp de 3 ani, însă abia în 1812 a întocmit actul de danie către fratele său Șerban, la 15 martie, adică după 16 ani de la darea în administrare fratelui său Șerban.

*Smeritul Veniamin proin Moldavia și Elisaveta, monachi, fiii răposatului Grigoraș Costache și ai răposații Marii Canta facem știre" de aceea „ce dăm iubitului și mai micului fratelui nostru spat[ar] Șerban Costache și fiului său Iancul. Că de vremea ce noi am ales viața cea trasă despre ceale lumești și singuratică a cinului monahicesc facem desăvârșit vechil din partea noastră pe dumnealui pentru orice trebuință de dreptate s'ar cuveni sau de pe tatul (sic) sau de pe maica noastră.*⁵²⁴

Distanța până la Roman, unde a fost mutat ca episcop la 1 iunie 1796, era mult mai mare decât cea dintre Huși și Tupilați, motiv pentru care, Veniamin Costache a preferat să dea inițial în administrare moșia, fratelui său, vornicul Șerban Costache Negel, al treilea copil al lui Grigoraș Costache și al Mariei Cantacuzino, cunoscut sub porecla de Negel.

Veniamin Costache, născut pe 1 ianuarie 1769, la Malăești, a fost botezat cu numele de Vasile de către mătușa sa, Elena Catargiu, născută Costache. În 1784, a fost hirotonit diacon la episcopia din Huși de către episcopul Iacov, iar în 1788 a devenit ieromonah. Un an mai târziu, în martie 1789, a fost numit egumen la mănăstirea Sfântul Spiridon din Iași. A îndeplinit funcția de episcop de Huși între 1792 și 1 iunie 1796, apoi a fost mutat la Roman ca episcop, iar între 15 martie 1803 și 1843 a deținut funcția de mitropolit al Moldovei.

Nu se știe dacă, în perioada în care a deținut moșia din Tupilați, sora sa, Elena Costache, a contribuit concret la îmbunătățirea condițiilor de viață ale localnicilor. Totuși, frații ei, Veniamin Costache și Șerban Costache Negel, au susținut cu siguranță dezvoltarea vieții culturale și religioase din zonă. Amândoi au cumpărat și donat bisericii din Tupilați, construită în secolul al XVIII-lea, numeroase cărți de ritual creștin.

În anul 1930, preotul și istoricul C. Bobulescu a vizitat biserica din Tupilați, mergând pe urmele proprietăților mitropolitului Veniamin Costache. Acesta consemnează în cartea sa:

...într-o bună dimineață a zilei de 14 august a anului 1930 când mă afluam cu șederea pentru câteva zile în Zorleni, am pornit cu un tovarăș bun de sfat spre Mălăiești, trecând prin pădurea Măgarului, pe lângă fosta mănăstire Bursuci, odinioară, o ctitorie a neamului Costache. Ridicărăm din greu dealul Giurcanilor dând în șoseaua prăfoasă și fără capăt de pe Valea Elanului, făcărăm un mic popas la primarul, moșul Ion Chichiță din Giurcani și când căldura zilei începuse a se mai ogoi și noi ajunseserăm în Tupilați sau Tuchelați, cum îi mai spun unii din localnici. Tupilații au fost ai mitropolitului,

⁵²⁴ C. Bobulescu, *Din viața mitropolitului Veniamin Costachi*, Chișinău, 1933, p. 54.

Veniamin Costache ca moștenire părintească el însuși ne vorbește despre aceasta, lămurindu-ne că din casa părinților mei nu am luat nimic, ci două moșii care mi s-au ales în partea mea Tupilații și Drăgușenii pe care le-am lăsat fraților mei. Drăgușenii lui Mateiu, iar Tupilații, ȝiganii și dobitoacele lui Șerban, fratelui celui mai mic.

Desigur că, Veniamin Costache îmbrățișând călugăria, nimic nu i s-a părut mai potrivit acestui fel de viață decât grija de cele lumești, averea. Ca atare a căutat, să se despovăreze punând-o pe umerii fraților săi. *Și cu aceste gânduri ne-am strecurat pe sub clopotnița de bârne a bisericii din Tupilați și am intrat în sfântul lăcaș.* Cercetând însemnările făcute pe cărțile de ritual ale acestei biserici, a aflat că un Triod de București din 1798 și un Apostol de Râmnic din 1794, *cumpărându-se, s-au dat la biserica din satul Tupilați, ținutul Fălciului de către Negel-spătarul la 1801 aprilie 10*, prin urmare de către fratele Mitropolitului. O altă însemnare făcută pe un Minei fără copertă ne spune, că:

..acest Mineiu, ce are întrânsul slujba pe șase luni s'au afierosit la biserica din satul Tupilaților, a dumisale spătar Șerban Negel de Preasfinția Sa părintele Mitropolitul Moldaviei Chirio, Chirio Veniamin Negel, spre a preasf(in)ției sale vecinică pomenire la leat 1806, Marte 15 prin silința mea celui mai gios iscălit, Sofronie arhimandrit mitr(o)p(olitul), iar mai departe citim: Și să se știe de când au adus cuconul Șărban triia (sic) cărți; una Liturghiia, Catavasieriu, un Apostol, și acest Mineiu pi șasă luni, eram eu dascălul Gheorghie-Ipureni satul Tuchilati, unde s'au dat aceste cărți; umbla velătul (sic) 1806 Apr. 8 .Sau: Să se știe de când au tremes boiarii dela Mălăești acești (sic) cărți, un Apostol, Leturghia, Catavasieriu și acest Mineiu... 1806 April 23.⁵²⁵

Însemnarea de pe Tipiconul de Iași din 1816 sună astfel:

Ac(i)astă carte povățuitoare (sic) rânduialelor sfintelor slujbe bisericești a pravoslavnicii credinți a bisericii răsăritului cea să numește Tipicon s-au cumpărat de nevrednic[u] robul lui Dumnezeu Șerban Negel vel vornic din tipografia sfintei Mitropolii cu preț cincizeci lei la let 1817 Apr. 26 pentru sfânta bisărică din sat „mosiia mea Tupilatii dela ȝăn(ut) Falciului, unde să cinstesti și să prăznuești hramul sfântului și marelui [mucenic Dimitrie], la care s'au și afierosit spre iertare păcatelor sale.

Și în fine însemnarea de pe Penticostarul de Râmnic din 7293[1785] care ne vorbește de însăși moartea fratelui Mitropolitului, adică de a lui Șărban Negel:

Să să știe și de când au răposat c[u]con[u] Șărbaan (sic) Negel la anul 1828 Apr. 25 și pentru ca să se știe, am însemnat aice eu dascălul Enachi din sat[u] Vătcanei, [1]828 Aprilie 25.

⁵²⁵ Ibidem, p. 64-66.

Mulțumiți și de aceste informații, destul de sumare de altminterlea, și mai ales luminați, ea moșia (Tupilați n.n.) fiind cedată de bună voe de Mitropolit, fratelui sau Șarban, acesta stând în Mălăești cu gospodăria se îngrijea de sfântul lăcaș al satului Tupilați, procurând-i cărțile necesare, cum desigur și de alte lucruri printre care și un clopot cu anul 1806, ne îndreptarăm spre Mălăești în speranța unor achiziții, ce ar lumina mai mult leagănul neamului Costachi.⁵²⁶

Iată, pe scurt, o istorie și un neam.

b) Ruinele unui fost conac la Popeni „Dr. Cerchez”

Este vorba despre conacul Cerchez, care mai poartă și azi urmele unei moșii boierești importante de pe raza comunei Găgești. Ruinele acestuia, răscolite de căutătorii de comori prin anii '80 ai secolului trecut, mai bântuie și astăzi ca o fantomă printre oameni. Confiscat de autoritățile locale în anul 1948 și trecut prin mâinile câtorva proprietari, conacul boieresc al doctorului Cerchez de la Popeni, a ajuns o ruină din care nu se mai văd astăzi decât urmele unei construcții, câteva resturi de ziduri din cărămidă și beton.

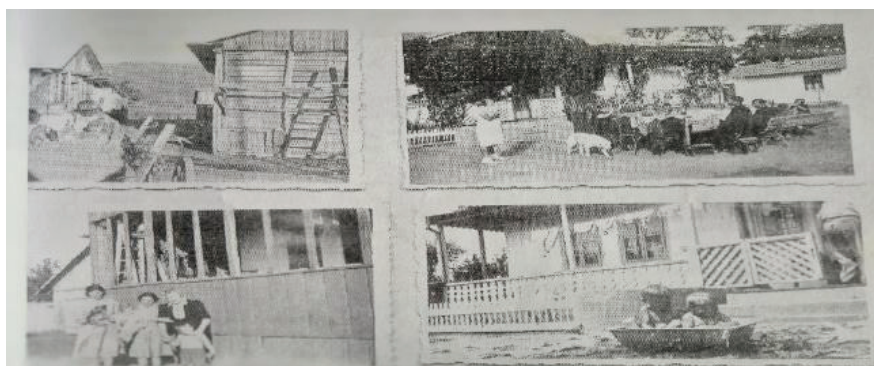

Ruinele conacului Cerchez de la Popeni de Elan

La mijlocul secolului XIX, aici se construiseră un conac cu toate acareturile necesare, iar boierul, dr. Cerchez, ce locuia la București, venea din când în când să-și vadă moșia și să mai dea câte o mare petrecere, arcușurile și alămurile lăutarilor se auzeau până hăt departe, chiar în satul Tupilați. Boierul avea o fată, Eufrosina, părinții o dezmiardau Lili și o iubea băiatul moșierului, Melicsohn, pe nume, Vase. Tânărul mergea seara și îi cânta sub ferestre: *Dragă Sina, dragă Sina!*

⁵²⁶ *Ibidem.*

De la aceste serenade, se trage și numele conacului Sina dr. Cerchez. Pe atunci moșia Dr. Cerchez se învecina cu cea a boierului Melicsohn, iar terenurile acestuia se întindeau de jur împrejurul conacului, dar și la Hulubăț, pe partea dreaptă. Pe lângă conac, învelit cu țiglă roșie, boierul mai avea hambare cu cereale, moară, beci, grajduri și un funicular cu două ciuturi care aduceau apă dintr-o fântână adâncă amplasată mai la est de conac. Toate au fost construite din cărămidă arsă făcută la propria fabrică sau din piatră șlefuită cu toporul.

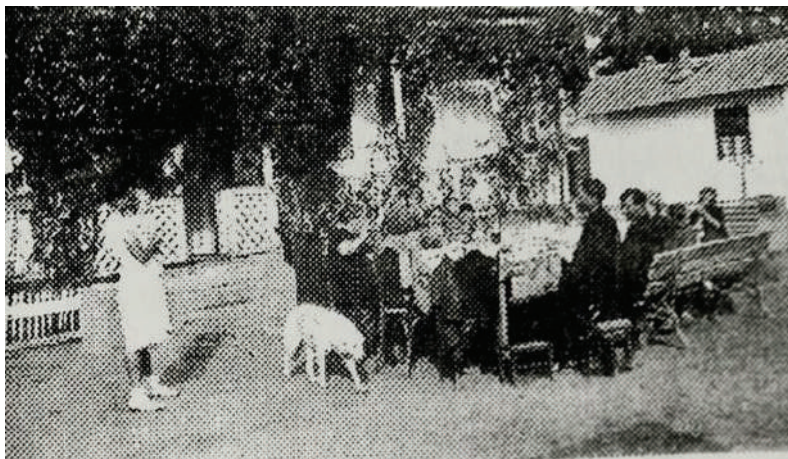
Secvențe din viața cotidiană la conacul Cerchez de la Popeni în anul 1942-1943

În anul 1975, conacul a fost răscolit de căutătorii de comori, din păcate, astăzi nimic nu mai amintește despre pitorescul de cândva al acestor locuri. Fostul conac Cerchez, amplasat la aproximativ un km nord de satul Popeni, a existat până prin anii '80 ai secolului trecut. Curtea boierească din apropierea satului Popeni ar putea fi plină de turiști astăzi, ademeniți de farmecul și istoria acestui loc. Unul dintre fii satului Găgești, care a copilărit în apropiere, își amintește:

Copil fiind, acest conac era format dintr-o clădire-locuință, cu aspect de conac și o anexă folosită pentru slugi, iar lateral un sediul administrativ. De jur împrejur, multe acareturi-anexe gospodărești și adăposturi pentru animale. Mai spre apa Elanului era și un beci mare, cam de 200 metri pătrați. În anul 1945 întreaga suprafață a moșiei Popeni a fost expropriată pentru a fi împroprietăriți țărani din comuna Găgești dar și din alte localități. Această moșie a fost râvnită chiar mai demult, îmi amintesc, din discuțiile oamenilor, chiar din anii 1939-1940 au venit reprezentanți ai partidului condus de Corneliu Zelea Codreanu ca să măsoare tarla și s-o împartă țăranilor, chiar unul din Găgești, Gheorghe Crețu, a tras o brazdă, vorbindu-se atunci de „omul și pogonul”. Nu știu ce s-a mai făcut, știu însă că nu s-a materializat acțiunea de împroprietărire atunci, ci mai târziu în 1945. În 1944, încă mai lucra aici, Ghiță Lazăr din Popeni care avea gospodărie frumoasă și casă mare peste Elan, în coasta dealului, spre moșia cu același nume, Lazăr, având fierărie unde lucra cu cei doi fii ai săi: Mihăiță și Lăzărică. Din anul 1948, adică după naționalizare, acesta s-a mutat în satul Popeni cu tot cu fierărie. Îmi amintesc că și copiii lui mergeau la școală în Găgești, cu unul dintre ei, cu Lăzărică, am

fost coleg de bancă. Îmi mai amintesc că în perioada războiului, la conac erau găzduiți mai mulți prizonieri ruși, care erau cazați în beciul din apropiere, vreo 50 de soldați erau acolo, de diferite naționalități, mulți aveau ochii alungiți cu figură de asiatici și care munceau la câmp, în grădina de zarzavat și la animale, mulți erau din cei dezertați din armata rusă. Acest lucru l-am reținut într-o iarnă, de Crăciun, când umblam cu Steaua, mergând și acolo cu un alt băiat din sat, iar boierul Cerchez, ne-a trimis să le cântăm și celor din beci, „Steaua sus răsare”. Când ne-am apropiat de beci, erau toți în jurul unui cazan în care fierbeau carne de oaie și carne de grauri, pesemne erau musulmani nu mâncau carne de porc. Ne-au dat ceva bani, nu mai știu dacă erau bani românești. Știu că după aceea conacul a fost părăsit iar căutătorii de comori i-au dat permanent târcoale. Fiind lăsat de izbeliște, conacul s-a transformat într-o ruină. Pereții s-au dărâmat, podeaua a fost mâncată de carii, iar tavanul a căzut. Se vorbea atunci că dintr-un sâmbure de cais, căzut într-o crăpătură din zid, a crescut un copac, crengile s-au înălțat până deasupra acoperișului, iar la un moment dat, rădăcinile i-au distrus fundația.⁵²⁷

Conacul boieresc a fost naționalizat în 1948, fiind dat în administrarea primăriei, într-o primă etapă fiind folosit ca centru administrativ al unei ferme de stat, apoi din anul 1959, clădirea a fost preluată de fostul G.A.C. Găgești, fiind folosită ca sediu administrativ.

Familia Cerchez la conacul de la Popeni - 1942

În anexele gospodărești și beciul existent, s-a înființat, începând cu anul 1962, un centru de colectare și prelucrare a laptelui de vacă și oaie. Din anul 1964, în urma comasării G.A.C. Găgești cu G.A.C. Peicani, sediul a fost mutat la centrul de comună Găgești, iar conacul Cerchez a rămas sediul unei ferme vegetale și în continuare, a funcționat aici centrul de prelucrare a laptelui. Din anul 1975, centrul de prelucrare a laptelui a fost desființat iar conacul, cu timpul,

⁵²⁷ Interviu preluat lui Gheorghe Ene, inginer, 90 de ani.

fiind părăsit, s-a deteriorat și ulterior a fost demolat pentru obținerea unor materiale necesare construcțiilor.⁵²⁸

De amintirea Dr. Cerchez se leagă și înființarea unui cămin cultural la Găgești, cu numele *Dr. Cerchez*, la 19 septembrie 1939, semn că autoritățile locale și cetățenii l-au apreciat mult.⁵²⁹

c) Domeniul boieresc Corbu de la Giurcani.

Domeniul de la Giurcani, este format dintr-un fost conac boieresc și o biserică ce au fost ale familiilor Corbu și Botez, construite pe moșia cumpărată de boierul Costache Corbu de la arhimandritul Anania Vatopedianul în anul 1865, pentru Aglaia Corbu, născută Botez, cu suma de 12.000 de galbeni. Aici sunt construite rând pe rând, un conac boieresc, o biserică cu hramul *Sfinții Voievozi* și mai multe grajduri pentru vite. În anul 1898, Zoe M. Botez, mama Aglaiei Corbu care se stabilise la Giurcani, donează pentru școala Giurcani, o parte din clădirea fostului conac boieresc și 2046 m² de grădină, aici

Fostul conac boieresc Corbu - Giurcani

înființându-se prima școală din Giurcani. Ulterior, întreaga clădire, după moartea Zoei Botez este cedată școlii iar din anul 1967, școala mutându-se într-un local nou, în fostul conac se va da în folosință o secție a spitalului Murgeni. În 1969, aici se înființa o unitate pentru tratarea și ocrotirea copiilor neuropsihici, astăzi funcționând ca un centru pentru îngrijiri persoane vârstnice.

Biserica *Sfinții Voievozi*, construită între anii 1887-1895, fiind grav avariata la cutremurul din anul 1940, a fost refăcută și resfințită în anul 1955. În anii din urmă, a fost reabilitată, pictată și resfințită în anul 2024. În biserică există obiecte de cult și cripte mortuare ale ctitorilor, elemente ce amintesc de familia Botez și Corbu, mari familii de boieri ce au dominat zona în anii din urmă (vezi anexa nr 2).

⁵²⁸ Informație obținută de la Nedelcu Marin.

⁵²⁹ Ioan Arteni, *Monografia satului Găgești*, manuscris, 1944.

Tot pe Valea Elanului, pe teritoriul administrativ al comunelor, Berezeni, Găgești și Vutcani, se află **Colinele Elanului**, un sit de importanță comunitară din România, desemnat în anul 2011, în scopul protejării biodiversității și menținerii într-o stare de conservare favorabilă a florei spontane și faunei sălbatice, precum și a habitatelor naturale de interes comunitar. Printre speciile rare conservate aici, se află 3 specii floristice, enumerate în anexa I a Directivei Consiliului European numărul 92/ 43 CEE din 21 martie 1992, privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică: Capul Șarpelui, Târtanul și Stânjenelul sălbatic. Pe lângă acestea, alte specii importante, cum ar fi: Bujorul de stepă, un endemism din familia Apiacee, vinetele, o brândușa din specia *Colchicum fominii*, belivalia sarmațiană, cosaci pubiflori, buruiana talanului sau dediței sălbatic, toate vin să dea un plus de interes pentru turiști.

În vecinătatea sit-ului se mai află și alte obiective de interes istoric, cultural și turistic, cum ar fi:

Biserica Sfinții Împărați Constantin și Elena din Mălăiești, o construcție de la 1884, monument istoric;

Conacul Constantin Corbu din Mălăiești, azi, centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, construcție din secolul al XIX-lea, monument istoric.

Situl arheologic de la Giurcani, necropole atribuite perioadelor secolului II-IV, d.H. epoca romană și epoca bronzului de care am vorbit mai sus.

Toate acestea stau mărturie celor afirmate până acum despre comuna Găgești, o zonă încărcată de istorie, semn al continuității și măreției satelor de pe Valea Elanului.

Conform Cartei Europene a Spațiului Rural, care promovează politici pentru dezvoltarea satelor românești, este nevoie în continuare de păstrarea patrimoniului și de promovarea unor programe economice și sociale care să prevină depopularea și să susțină dezvoltarea durabilă.

